

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku

15-264 Białystok, ul. Ciołkowskiego 2/3

tel. 85 742-53-78 fax 85 742-21-04

e-mail: sekretariat@wios.bialystok.pl

INFORMACJA

Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o stanie środowiska na terenie powiatu hajnowskiego

WSTĘP	4
PODSTAWOWE INFORMACJE O POWIECIE	4
DZIAŁALNOŚĆ INSPEKCYJNO–KONTROLNA I BADAWCZA	5
POWIETRZE	6
PRESJE – EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ DO POWIETRZA	6
STAN – OCENA JAKOŚCI POWIETRZA	7
PRZECIWDZIAŁANIA – DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA	7
STAN CZYSTOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH	9
PRESJE – ŹRÓDŁA ZANIECZYSZCZEŃ WÓD	9
STAN – OCENA JAKOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH	11
PRZECIWDZIAŁANIA – DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA	13
WODY PODZIEMNE	15
PRESJE	15
STAN - OCENA JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH	16
GOSPODARKA ODPADAMI	17
PRESJE	17
STAN	19
PRZECIWDZIAŁANIA – KONTROLE SKŁADOWISK I ZAKŁADÓW PRZEMYSŁOWYCH	21
HAŁAS KOMUNIKACYJNY I PRZEMYSŁOWY	22
PRESJE – ŹRÓDŁA HAŁASU	22
STAN – POMIARY HAŁASU	23
PRZECIWDZIAŁANIA	23
POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	25
PRESJE – ŹRÓDŁA PROMIENIOWANIA ELEKTROMAGNETYCZNEGO	25
STAN – POMIARY MONITORINGOWE	26
OCHRONA ŚRODOWISKA PRZED AWARIAMI	27
NIEBEZPIECZNE SUBSTANCJE CHEMICZNE W ZAKŁADACH PRZEMYSŁOWYCH.....	27
TRANSPORT.....	28
KONTROLE INTERWENCYJNE	29

WSTĘP

PODSTAWOWE INFORMACJE O POWIECIE

Położenie

Powiat hajnowski położony jest w południowo - wschodniej części województwa podlaskiego, na obszarze tzw. "Zielonych Płuc Polski". Pod względem geograficznym leży w makroregionie Niziny Podlaskiej i mezoregionie Wysoczyzny Bielskiej. Posiada powierzchnię 1624 km². Teren powiatu jest mało zróżnicowany, przeważnie płaski. Obszar południowo-wschodni powiatu pokrywa Puszcza Białowieska, jedyny w Europie kompleks leśny, który zachował się do naszych czasów w niezmienionej formie. Największymi rzekami regionu są Narew, z jej dopływem rzeką Narewką, Leśna Prawa - dopływ Bugu.

Struktura administracyjna i ludność

Powiat hajnowski podzielony jest administracyjnie na 9 gmin: Białowieża, Czeremcha, Czyże, Dubicze Cerkiewne, Hajnówka, Hajnówka - miasto, Kleszczele - gmina i miasto, Narew, Narewka.

Liczba ludności ogółem wynosi 45 984 mieszkańców. Gęstość zaludnienia 28 os./km².

Gospodarka

Powiat hajnowski jest regionem rolniczo - przemysłowym. Na jego terenie funkcjonuje 2957 podmiotów gospodarczych, z czego 6,7 % należy do sektora publicznego.

Region ma doskonałe warunki do rozwoju rolnictwa ekologicznego. Najbardziej znane i cenione są produkty mleczarni w Hajnówce.

Działalność produkcyjna związana jest z przetwórstwem drewna: produkcją mebli, tarcicy, materiałów podłogowych, domków letniskowych, stolarki budowlanej, węgla drzewnego i aktywnego, palet, skrzynek oraz galanterii drewnianej. Znaczna część produkcji jest eksportowana.

Obok przemysłu drzewnego rozwinął się również maszynowy. Na terenie powiatu produkuje się traktory i inne maszyny rolnicze, maszyny i urządzenia do przemysłu drzewnego i leśnictwa, kotły i piece grzewcze. W Lewkowie znajduje się zakład produkujący znane w Polsce wyroby ceramiki budowlanej.

Przygraniczne położenie powiatu prowadzi handel z Białorusią i innymi krajami zza wschodniej granicy. Funkcjonują tu dwa towarowe przejścia graniczne - w Siemianówce i Czeremsku, przy których prowadzą działalność firmy handlowe zajmujące się importem nawozów, drewna, gazów technicznych oraz innych produktów.

Walory przyrodnicze powiatu

Tereny o szczególnych walorach przyrodniczych zajmują aż 58,5% powierzchni powiatu (95032,5 ha). Na Białowiecki Park Narodowy przypada 10517,3 ha, rezerваты przyrody 12340,3 ha, a na obszary chronionego krajobrazu 71830,4 ha. W powiecie zlokalizowanych jest 1286 pomników przyrody.

Szczególnie cenne obszary są objęte siecią Natura 2000, za które uznaje się tereny najważniejsze dla zachowania zagrożonych lub bardzo rzadkich gatunków roślin, zwierząt czy charakterystycznych siedlisk przyrodniczych, mających znaczenie dla ochrony wartości przyrodniczych Europy. Podstawą utworzenia sieci Natura 2000 są 2 dyrektywy unijne tzw. „Dyrektywa Ptasia” i „Dyrektywa Siedliskowa”.

Na terenie powiatu obszar Natura 2000 tworzą: Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO): Puszcza Białowieska (63148 ha) i Dolina Górnej Narwi (18384 ha) oraz Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO): Ostoja w Dolinie Górnej Narwi (20307 ha) i Puszcza Białowieska.

DZIAŁALNOŚĆ INSPEKCYJNO-KONTROLNA I BADAWCZA

Prawne podstawy funkcjonowania Inspekcji Ochrony Środowiska określono w ustawie z dnia 20 lipca 1991 r., która nałożyła na nią obowiązek:

- kontrolowania przestrzegania przepisów prawa o ochronie środowiska przez podmioty gospodarcze,
- prowadzenia badania stanu środowiska,
- informowania społeczeństwa o wynikach tych badań.

Szczegółowe cele działalności inspekcyjno-kontrolnej WIOŚ są corocznie ustalane w planach pracy, stworzonych na podstawie wytycznych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, analizy wyników dotychczasowej działalności, propozycji przekazanych przez Marszałka, Wojewodę oraz przez organy samorządowe.

ZAKRES DZIAŁALNOŚCI INSPEKCYJNO-KONTROLNEJ

Podstawowym celem kontroli jest wymuszenie na jednostkach organizacyjnych podejmowania działań, które w konsekwencji mają spowodować zmniejszenie ich negatywnego wpływu na środowisko. Inspekcja Ochrony Środowiska zgodnie z przysługującymi kompetencjami może zastosować różnego rodzaju środki dyscyplinujące, między innymi:

- wydać zarządzenia pokontrolne,
- wydać decyzję wyznaczającą termin usunięcia zaniedbań, a w przypadku stwierdzenia zagrożenia życia lub zdrowia czy znacznych szkód w środowisku, w porozumieniu z Wojewodą, decyzję wstrzymującą działalność zakładu,
- wymierzyć karę pieniężną za naruszenie warunków korzystania ze środowiska,
- skierować wystąpienia do innych organów administracji państwowej, rządowej i samorządu terytorialnego z wnioskiem o podjęcie działań związanych z ich właściwością,
- zastosować karę grzywny (mandat karny),
- skierować wniosek do sądu i organów ścigania.

*W tym miejscu należy zwrócić uwagę na **możliwości prawnych działań własnych samorządów**, zbieżnych z kompetencjami lub celami działań przypisanymi Inspekcji Ochrony Środowiska, które pozwalają przeciwdziałać negatywnemu oddziaływaniu na środowisko, a także minimalizować problemy środowiskowe.*

W okresie od IX.2012 – VIII.2013 r. na terenie powiatu przeprowadzono łącznie 43 kontrole w najbardziej uciążliwych podmiotach i obiektach. W przypadkach stwierdzanych przekroczeń, wydawano stosowne zarządzenia, a także wymierzono kary pieniężne za naruszenie warunków korzystania ze środowiska.

MONITORING ŚRODOWISKA

W ramach działalności badawczej, główny zakres prac Inspekcji Ochrony Środowiska prowadzony jest w oparciu o Program Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ), którego koordynatorem jest Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. System PMŚ składa się z 3 głównych bloków - zagadnień: jakość środowiska, emisja oraz oceny i prognozy. Zadania PMŚ realizowane są przez różnorodne instytucje w kraju, a w znacznym zakresie przez Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska. Dane uzyskiwane w Programie PMŚ tworzą wojewódzką bazę informacji o stanie środowiska.

Program badawczy realizowany przez WIOŚ obejmuje następujące komponenty środowiska:

- monitoring powietrza atmosferycznego,
- monitoring wód powierzchniowych płynących i stojących,
- monitoring wód podziemnych,
- monitoring hałasu,
- monitoring pól elektromagnetycznych,
- monitoring odpadów niebezpiecznych.

W każdym podsystemie badawczym, na potrzeby wykonywanych ocen, wyszczególnia się 3 elementy: presje, stan i przeciwdziałanie.

POWIETRZE

PRESJE – EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ DO POWIETRZA

Głównymi źródłami zanieczyszczeń atmosfery na terenie powiatu są rozproszone źródła emisji z sektora komunalno – bytowego, a także zanieczyszczenia komunikacyjne związane z ruchem pojazdów, głównie na trasie Białystok – Hajnówka, Białystok – Bielsk Podlaski – Kleszczele – przejście graniczne Połowce, Hajnówka - Białowieża oraz Hajnówka – Bielsk Podlaski.

Substancjami zanieczyszczającymi, mającymi największy udział w emisji zanieczyszczeń, pochodzącymi głównie z procesów spalania energetycznego są: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla i pyły. Od środków transportu największy udział w emisji zanieczyszczeń mają tlenki azotu, tlenek węgla i benzen.

Według danych GUS w 2012 r. emisja zanieczyszczeń pyłowych ogółem z terenu powiatu hajnowskiego wyniosła 125 ton i w porównaniu do poprzedniego roku była ona wyższa ale na przestrzeni wielolecia obserwuje się trend malejący.

Emisja zanieczyszczeń gazowych ogółem w 2012 r. wyniosła 68 537 ton. W porównaniu do roku poprzedniego była ona niższa jednakże na przestrzeni kilku lat obserwuje się trend rosnący.

Emisja z powiatu na tle województwa w latach 2003-2012.

EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŻLIWYCH											
J.m.	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
Emisja zanieczyszczeń pyłowych											
woj. podlaskie ogółem	t/r	1 972	2 176	2 004	1 740	1 748	1 324	1 146	1 096	977	919
powiat hajnowski ogółem	t/r	237	272	232	186	141	107	125	131	118	125
węglowo-grafitowe, sadza	t/r	1	12	12	11	10	10	11	6	3	0
Emisja zanieczyszczeń gazowych											
woj. podlaskie ogółem	t/r	1 983 537	1 874 115	1 799 787	1 703 946	1 716 244	1 602 796	1 597 587	1 616 560	1 646 078	1 480 002
powiat hajnowski ogółem	t/r	62 005	67 384	61 473	57 785	83 532	73 948	91 483	89 397	78 105	68 537
ogółem (bez CO2)	t/r	-	-	-	973	412	305	405	596	651	498
dwutlenek siarki	t/r	153	174	139	148	124	78	90	105	97	80
tlenki azotu	t/r	94	98	88	98	111	86	83	85	93	96
tlenek węgla	t/r	444	528	637	727	177	141	230	344	400	278
dwutlenek węgla	t/r	61 262	66 528	60 556	56 812	83 120	73 643	91 078	88 801	77 454	68 039
ZANIECZYSZCZENIA ZATRZYMANE LUB ZNEUTRALIZOWANE W URZĄDZENIACH DO REDUKCJI											
woj. podlaskie pyłowe	t/r	137 184	121 810	118 417	116 765	117 089	83 472	68 884	86 589	98 981	84 857
powiat hajnowski pyłowe	t/r	761	722	554	541	336	216	197	1139	1372	183

dane: GUS

STAN – OCENA JAKOŚCI POWIETRZA

Ocena stopnia zanieczyszczenia powietrza na terenie woj. podlaskiego dokonywana jest w oparciu o pomiary kontrolne głównych zanieczyszczeń bezpośrednio emitowanych do atmosfery (emisja) oraz badania monitoringowe substancji powstających w atmosferze (imisja).

Na terenie „strefy podlaskiej” która obejmuje wszystkie, za wyjątkiem Aglomeracji Białostockiej, powiaty województwa podlaskiego, wykonywana corocznie (zgodnie art. 89 Ustawy Prawo ochrony środowiska) „Ocena poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacji stref województwa podlaskiego” wykazała za rok 2012 **przekroczenia normy pyłu PM_{2,5}** dla kryterium oceny - ochrona zdrowia.

Do oceny jakości powietrza na terenie całego województwa służą również pomiary na potrzeby oceny narażenia ekosystemów. Badania prowadzone są na stacji tła wiejskiego w m. Borsukowizna (gm. Krynki). Wykonywany jest tam pomiar automatyczny dwutlenku siarki, tlenków azotu i ozonu. W 2012 r. stwierdzono **przekroczenia poziomów celów długoterminowych dla ozonu** zarówno dla kryteriów: ochrony zdrowia i ochrona roślin. Taką ocenę potwierdzają wyniki badań prowadzone w latach poprzednich (od 2004 r.).

PRZECIWDZIAŁANIA – DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA

Na terenie powiatu największa emisja zanieczyszczeń powietrza pochodzi z miast, gdzie głównymi źródłami zanieczyszczeń są ciepłownie miejskie i osiedlowe oraz zakłady przemysłowe. Wyniki kontroli obiektów przedstawiono poniżej:

- **GRYFSKAND Sp. z o. o. w Gryfinie; Oddział w Hajnówce** (kontrola: wrzesień 2012 r.) Źródłami emisji zanieczyszczeń są: dwa kotły utylizacyjne, młyny węgla kamiennego i węgla drzewnego oraz odsiewacze węgla drzewnego i węgli formowanych, koksu aktywnego, sorbentów. W dniu kontroli (06.09.2012 r.) stwierdzono, iż gardziel połączeniowa pieca obrotowego Nr 11 z czopuchem wykonana z tkaniny glinokrzemowej jest nieszczelna, co powoduje intensywne zadymienie pomieszczenia kotłowni oraz niezorganizowaną emisję zanieczyszczeń do powietrza poprzez nieszczelności w konstrukcji budynku. Według oświadczenia Kierownika Wydziału Produkcji Węglowych do awarii doszło w dniu 06.09.2012 r. w godzinach nocnych. Od momentu stwierdzenia nieszczelności piec był wygaszany przez 12 godzin celem opróżnienia z produktu. W trakcie opróżniania wygrzewano piec awaryjny, aby utrzymać ciągłość procesu technologicznego, bądź ciągłość tą jak najmniej zakłócić. Awaryjnie uruchomiony piec pracował około 48 godzin i został zatrzymany (uszkodzeniu uległa wykładzina szamotowa pieca). W związku z tym, przystąpiono do wygrzewania wcześniej już uszczelnionego pieca nr 11, który następnie uruchomiono. W czasie kontroli ustalono ponadto, iż urządzenia technologiczne znajdują się w złym stanie technicznym. Stwierdzono nieszczelności na wentylatorze w instalacji odprowadzania parogazów do czopucha co powoduje niezorganizowaną emisję zanieczyszczeń do powietrza oraz na emitorze odprowadzającym zanieczyszczenia gazowe i pyłowe z kotła utylizacyjnego. W dniu 06.09.2012 r. ze względu na niestabilne warunki pracy pieca wynikające z rozszczelnienia ciągu technologicznego niemożliwe było przeprowadzenie kontrolnego pomiaru emisji zanieczyszczeń z kotła utylizacyjnego w kotłowni utylizacyjnej. Wydano zarządzenie nakazujące uregulowanie stwierdzonych nieprawidłowości.
- **Terminal Integro Sp. z o.o., Zakład w Plancie** (kontrola: wrzesień 2012 r.) Źródłem emisji zanieczyszczeń są 2 kotły gazowe oraz procesy technologiczne w których zastosowano szczelny, ciśnieniowy system rurociągów w układzie cysterna kolejowa na torze szerokim - cysterna kolejowa na torze normalnym - autocysterna - zbiorniki. W/w procesy wraz z niezbędnymi przy tym obiektami - urządzeniami technologicznymi mogą być jednak źródłem emisji zanieczyszczeń powietrza wskutek: ubytków gazu podczas napełniania i magazynowania w zbiornikach, nieszczelności urządzeń znajdujących się pod ciśnieniem, napełniania butli oraz zagazowywania butli nowych i po legalizacji, wycieków gazu spowodowanych sytuacjami awaryjnymi. Moc nominalna kotłów pozwala na zakwalifikowanie ich do instalacji, z której emisja nie wymaga posiadania pozwolenia. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.
- **PPHU "OLGA" Sławomir Bołtromiuk** (kontrola: październik/listopad 2012 r.) Źródłem emisji zanieczyszczeń jest kocioł (eksploatowany w zależności od zewnętrznych warunków atmosferycznych) przystosowany do współpracy z zespołem spalania (moc cieplna kotła z zespołem spalania wynosi 300 kW) oraz piec. W trakcie kontroli ustalono, że magazyn materiału opałowego wypełniony był trocinami i

fragmentami drewna bez obecności płyt powlekanych. Moc nominalna kotła pozwala na zakwalifikowanie go jako źródła emisji zwolnionego z ustawowego obowiązku posiadania pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza. Innym Źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza jest lakiernia w skład której wchodzi: 2 kabiny malarskie, filtr adsorpcyjny z węglem aktywnym, indywidualne odciągi pyłu każdej z maszyn zespolone z centralną instalacją zbiorczą, pomieszczenie suszenia i podręczny magazynek farb. Zakład posiada pozwolenie na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza z procesów technologicznych. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

- **Operator Logistyczny Paliw Płynnych Sp. z o.o., Baza Paliw Nr 15 w Narewce** (kontrola: listopad/grudzień 2012 r.) Źródłami emisji zanieczyszczeń są kocioł o mocy ok. 150 kW oraz procesy przeładunkowe oleju napędowego oraz gazów. Moc nominalna kotła pozwala na zakwalifikowanie go jako źródła zwolnionego z ustawowego obowiązku posiadania decyzji o emisji dopuszczalnej. Prowadzący dokonał zgłoszenia instalacji w zakresie emisji do powietrza. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.
- **BAQ S.C., Stacja paliw płynnych w Dubinach** (kontrola: grudzień 2012r /styczeń 2013 r.) Źródłami emisji zanieczyszczeń są kocioł o mocy 24 kW oraz procesy rozładunkowo-nalewcze (emisja niezorganizowana mieszaniny węglowodorów). Dla benzyn silnikowych zastosowano system "wahadła gazowego". Nalewaki samochodowe benzyn wyposażone są w odsysacze oparów ze zbiorników samochodowych. Moc nominalna kotła pozwala na zakwalifikowanie go jako źródła zwolnionego z ustawowego obowiązku posiadania decyzji o emisji dopuszczalnej. Prowadzący dokonał zgłoszenia instalacji w zakresie emisji do powietrza. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.
- **RINDIPOL Ciepłownia w Hajnówce** (kontrola: luty/marzec 2013 r.) Źródłami emisji zanieczyszczeń są: kotłownia na węgiel i biomasę wyposażona w 2 kotły o nominalnej mocy cieplnej 12,5 MWt każdy; kotłownia na biomasę wyposażona w 2 kotły o nominalnej mocy cieplnej 5,8 MWt każdy; kotłownia olejowa wyposażona w dwa kotły o nominalnej mocy cieplnej 6,8 MWt każdy. W czasie kontroli (w dniu 19.02.2013 r.) przeprowadzono kontrolne pomiary emisji zanieczyszczeń do powietrza, Nie stwierdzono przekroczeń w odniesieniu do wartości określonych w posiadanym pozwoleniu zintegrowanym. Ponadto ustalono, że zakład wywiązuje się z obowiązku prowadzenia, dwukrotnie w ciągu roku pomiarów stężeń substancji zanieczyszczających w gazach odlotowych z eksploatowanych kotłów. Ostatnie pomiary nie wykazały przekroczeń w stosunku do wartości dopuszczalnych. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.
- **Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Hajnówce** (kontrola: styczeń/luty 2013 r.) Źródłem emisji zanieczyszczeń są: kotłownia przy ul. Małej 22 wyposażona w 2 kotły o nominalnej mocy cieplnej 2,5 MW każdy i 1 kocioł o nominalnej mocy cieplnej 1,0 MW; kotłownia przy ul. Łowczej 4 wyposażona 1 kocioł o mocy cieplnej 22 kW; kotłownia przy ul. Celnej wyposażona w 3 kotły o niewielkiej mocy cieplnej (ok. 0,5 MW). Przedsiębiorstwo posiada pozwolenie na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza z instalacji energetycznej przy ul. Małej 22. Zgodnie z obowiązującymi przepisami instalacja grzewcza przy ul. Łowczej 4 oraz kotłownia przy ul. Celnej nie wymagają pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, ani zgłoszenia organowi ochrony środowiska. W dniu 20.02.2013 r. dokonano kontrolnego pomiaru emisji zanieczyszczeń z kotłowni przy ul. Małej 22 – brak przekroczeń. Zakład wywiązuje się z obowiązku prowadzenia, co najmniej dwukrotnie w ciągu roku, pomiarów stężeń substancji zanieczyszczających w gazach odlotowych z eksploatowanych kotłów. Ostatnie badania wykonywane nie wykazały przekroczeń wielkości dopuszczalnych. Wyniki prowadzonych okresowych pomiarów wielkości emisji zanieczyszczeń do powietrza przekazywano do WIOŚ w Białymstoku. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.
- **SPZOZ Hajnówka** (kontrola: luty/marzec 2013 r.) Źródłem emisji zanieczyszczeń są 2 kotły o mocy cieplnej 2,6 MW każdy. Kontrola wykazała, że ze względu na moc kotłów instalacja podlega zgłoszeniu organowi ochrony środowiska. Wydano zarządzenie pokontrolne nakazujące uregulowanie nieprawidłowości.
- **Gmina Narew - kotłownia w Narwi** (kontrola: marzec/kwiecień 2013 r.) Gminna kotłownia zlokalizowana jest w budynku przy ul. Mickiewicza 105 w Narwi. Wyposażona jest w 2 kotły o łącznej mocy cieplnej 567 kW. Kotłownia pracuje na potrzeby centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej Spółdzielni Mieszkaniowej. Moc nominalna kotłów pozwala na zakwalifikowanie ich jako instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia. Podczas prowadzonych oględzin terenu (w dniu 14.03.2013 r.) eksploatowany był tylko 1 kocioł. Nie stwierdzono spalania jakichkolwiek odpadów, ani ich obecności w sąsiedztwie kotłów. Nie zauważono też intensywnego dymienia z komina. W tego rodzaju kotłach silniejsze dymienie może występować podczas rozpalania kotła lub każdorazowego zasypu paliwa. A emitowany z komina dym, przy niekorzystnych warunkach atmosferycznych i ze względu na bliską zabudowę mieszkaniową może powodować uciążliwość dla okolicznych mieszkańców. W trakcie kontroli poinstruowano o obowiązku dbania o prawidłową eksploatację urządzeń kotłowni, kontrolę ich stanu technicznego oraz stosowanie

paliw, zapewniających ograniczenie ich negatywnego oddziaływania na środowisko (zakaz spalania odpadów w kotłowni).

- **"NAFTAN" Spółka z o.o., Punkt przeładunku parafiny w Plancie** (kontrola: marzec/kwiecień 2013 r.) Źródłem emisji zanieczyszczeń są 2 kotły o łącznej mocy 2,57 MW oraz instalacja do oczyszczania i filtracji parafin. Kontrola wykazała, że prowadzący nie uregulował stanu prawnego w zakresie emisji do powietrza. Wydano zarządzenie pokontrolne nakazujące uregulowanie nieprawidłowości.
- **Spalarnia odpadów medycznych eksploatowana w SP ZOZ w Hajnówce** (kontrola: kwiecień 2013 r.) Źródłem emisji zanieczyszczeń jest spalarnia odpadów medycznych. W skład ciągu technologicznego termicznego unieszkodliwiania odpadów wchodzi: system załadunku odpadów do komory pirolitycznej, pirolityczna komora do unieszkodliwiania odpadów medycznych, komora termiczna dopalania parogazów (termoreaktor), wymiennik ciepła do wytwarzania pary technologicznej (rekuperator), komin awaryjny, instalacja do oczyszczania gazów odlotowych wraz z kominem, urządzenia do cementacji popiołów, pyłów oraz zużytego sorbentu. Podmiot posiada decyzję ustalającą rodzaje i ilości substancji zanieczyszczających dopuszczonych do wprowadzenia do powietrza ze spalarni odpadów medycznych. Realizowany jest obowiązek wykonywania okresowych pomiarów emisji do powietrza z instalacji spalania odpadów eksploatowanej w SPZOZ w Hajnówce. W 2011 r. pomiary wykazały przekroczenie dopuszczalnych poziomów emisji pyłu, dwutlenku siarki, tlenku węgla, dwutlenku azotu, chlorowodoru, fluorowodoru oraz substancji organicznych w przeliczeniu na całkowity węgiel organiczny. W 2012 r. przekroczono dopuszczalne poziomy emisji dwutlenku siarki, tlenku węgla oraz substancji organicznych w przeliczeniu na całkowity węgiel organiczny. Ostatnie pomiary nie wykazały przekroczeń wielkości emisji w stosunku do wartości dopuszczalnych. Szpital realizuje obowiązek prowadzenia ciągłych pomiarów wielkości emisji z instalacji i przekazywania wyników do WIOŚ.
- **Ceramika Budowlana Lewkowo** (kontrola: kwiecień/maj 2013 r.) Źródłem emisji zanieczyszczeń są 2 kotły o mocy cieplnej 4,0 MW każdy oraz 3 piece tunelowe do wypału cegły o łącznej mocy 7,31 MW. Kontrola wykazała, że podmiot nie wywiązuje się z obowiązku prowadzenia 2 razy w roku pomiarów stężeń substancji zanieczyszczających w gazach odlotowych z eksploatowanych kotłów. Pomiary wykonane w w sezonie letnim 2012 r. nie wykazały przekroczeń w stosunku do wartości dopuszczalnych, określonych w pozwoleniu zintegrowanym. Zakład nie wykonał okresowych pomiarów w roku 2011 oraz pomiarów w sezonie zimowym roku 2012. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości nałożono mandat karny.
- **Krypton Sp. z o.o., Zabłotczyzna 30, 17-220 Narewka** (kontrola: czerwiec 2013 r.) Źródłem emisji zanieczyszczeń jest kocioł o mocy 24 kW. Zastosowano szczelny, ciśnieniowy system rurociągów w układzie cysterna kolejowa na torze szerokim – zbiorniki - autocysterna. W/w procesy wraz z towarzyszącymi urządzeniami technologicznymi mogą być jednak źródłem emisji zanieczyszczeń powietrza wskutek: ubytków gazu podczas napełniania i magazynowania w zbiornikach, nieszczelności urządzeń znajdujących się pod ciśnieniem, wycieków gazu spowodowanych sytuacjami awaryjnymi. Moc kotła pozwala na zakwalifikowanie go jako źródła zwolnionego z ustawowego obowiązku posiadania decyzji o emisji. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

STAN CZYSTOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH

PRESJE – ŹRÓDŁA ZANIECZYSZCZEŃ WÓD

Wielkość presji na wody prezentuje stopień wyposażenia w infrastrukturę obsługującą gospodarkę wodno-ściekową. W 2011 roku¹ długość czynnej sieci wodociągowej wynosiła 687,2 km. Korzystało z niej 91,5% ludności (największy udział gmina Hajnówka – 96,6%, najmniejszy gmina Narew – 71,0%).

Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności									
Jednostka terytorialna	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Powiat hajnowski	89,6	89,9	90,2	90,5	90,5	90,6	90,8	91,1	91,5
Hajnówka-gmina miejska	96,3	96,3	96,5	96,6	96,6	96,6	96,6	96,6	96,6
Hajnówka-gmina wiejska	82,0	82,0	82,7	82,7	82,9	83,2	83,4	83,9	83,9
Białowieża	82,9	83,1	83,1	83,1	83,2	83,3	83,3	84,7	87,4

¹ aktualnie dostępne dane

Czeremcha	90,2	90,8	91,3	91,4	91,4	91,5	91,6	91,7	91,7
Czyże	85,8	85,8	85,9	85,9	85,9	86,0	86,8	86,8	87,9
Dubicze Cerkiewne	94,0	94,0	94,1	94,4	94,5	94,6	94,6	94,7	94,7
Kleszczele	92,5	92,6	92,3	92,4	92,6	92,6	92,7	93,3	94,0
Narew	65,0	66,8	66,0	68,3	68,5	68,7	68,9	69,9	71,0
Narewka	88,9	89,7	91,5	91,6	91,7	91,7	91,8	91,9	92,4

dane: GUS

Długość sieci kanalizacyjnej w 2011 roku w powiecie hajnowskim wynosiła 240,4 km. Korzystało z niej 58,6% ludności (największy udział gmina miejska Hajnówka – 86,0%, natomiast najmniejszy gmina Czyże – 13,8%).

Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności									
Jednostka terytorialna	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Powiat hajnowski	49,6	51,3	52,4	54,2	54,9	55,1	55,4	56,7	58,6
Hajnówka-gmina miejska	82,7	83,6	84,0	84,3	84,5	84,5	84,7	85,3	86,0
Hajnówka-gmina wiejska	17,0	17,1	20,8	26,1	27,2	27,4	27,7	29,3	30,8
Białowieża	52,6	53,1	53,2	53,3	53,7	54,0	54,2	56,5	66,4
Czeremcha	35,4	36,5	36,5	38,1	38,3	38,5	38,8	40,4	42,5
Czyże	0,0	0,0	0,0	0,4	0,4	0,4	0,5	6,9	13,8
Dubicze Cerkiewne	1,5	14,0	14,5	14,5	14,5	14,9	14,9	15,4	15,9
Kleszczele	24,5	27,8	28,1	28,2	28,3	28,7	28,9	30,3	32,0
Narew	7,9	7,9	9,9	16,5	19,0	19,0	19,0	19,9	20,8
Narewka	33,9	37,1	39,0	44,0	45,1	45,1	45,3	45,3	45,3

dane: GUS

W 2012 roku funkcjonowało 15 komunalnych oczyszczalni ścieków w tym 2 oczyszczalnie komunalne były wyposażone w system podwyższonego usuwania biogenów. Najwięcej oczyszczalni – 4 obiekty funkcjonowały w gminie Narewka.

Komunalne i przemysłowe oczyszczalnie ścieków - ogółem ilość obiektów										
Jednostka terytorialna	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Powiat hajnowski	14	14	14	15	16	17	16	16	16	15
Hajnówka-gmina miejska	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1
Hajnówka-gmina wiejska	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Białowieża	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Czeremcha	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Czyże	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1
Dubicze Cerkiewne	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kleszczele	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2
Narew	2	2	2	3	3	3	3	3	3	2
Narewka	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

dane: GUS

W 2012 roku 67,6% mieszkańców korzystało z oczyszczalni ścieków (najmniej osób korzystało z oczyszczalni w gminie Dubicze Cerkiewne, a najwięcej w Hajnówce).

Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności										
Jednostka terytorialna	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Powiat hajnowski	57,05	58,56	62,16	64,67	62,62	63,57	59,77	63,4	66,6	67,6
Ogólna liczba mieszkańców obsługiwana przez oczyszczalnie ścieków										
Jednostka terytorialna	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Powiat hajnowski	28 227	28 671	30 105	30 932	29 573	29 741	27 722	29068	30156	31091
Hajnówka-gmina miejska	21 000	20 847	22 159	21 918	20 200	20 200	18 345	19475	19769	19888
Hajnówka-gmina wiejska	1 100	1 257	1 236	1 867	1 673	1 693	1 365	1414	1943	2526

Białowieża	1 500	1 520	1 535	1 551	1 587	1 619	1 643	1 643	1650	2100
Czeremcha	1 500	1 540	1 540	1 500	1 523	1 529	1 545	1563	1583	1684
Czyże	0	0	0	0	218	218	220	369	586	648
Dubicze Cerkiewne	80	195	200	200	200	200	220	225	225	225
Kleszczele	782	828	850	850	850	1 015	1 059	1059	1085	1106
Narew	599	599	606	780	990	795	814	809	809	750
Narewka	1 666	1 885	1 979	2 266	2 332	2 472	2 511	2511	2506	2164

dane: GUS

STAN – OCENA JAKOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH

Zasady monitoringu wód uwzględniają badania i ocenę jakości wód w sposób odpowiedni do celów jej użytkowania i prowadzonej działalności na obszarze zlewni. Badania objęły:

- monitoring wód dla celów ogólnej oceny jakości wody, w tym stopnia eutrofizacji poprzez badania stężeń związków azotu i fosforu oraz w celu określenia odcinków wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych.
- monitoring jakości wód przeznaczonych do bytowania ryb, skorupiaków i mięczaków w warunkach naturalnych,
- monitoring wód prowadzony w ujęciach zaopatrujących ludność w wodę do spożycia oraz w obszarach ochronnych zbiorników wód śródlądowych.

KLASYFIKACJE WÓD

OCENA STANU WÓD². Stan wód jest definiowany jako dobry lub zły. Aby stan wód uznano za dobry musi być spełniony warunek, iż oceniony stan/potencjał ekologiczny jest dobry lub powyżej dobrego oraz stan chemiczny oceniono jako dobry

- **STAN EKOLOGICZNY** Jednolitych Części Wód (JCW) powierzchniowych w ciekach naturalnych, jeziorach lub innych zbiornikach naturalnych, wodach przejściowych oraz przybrzeżnych oceniany jest na podstawie wyników klasyfikacji elementów biologicznych, hydromorfologicznych³ i fizykochemicznych, Stan ekologiczny wód naturalnych jest definiowany w 5 klasach (bardzo dobry, dobry, umiarkowany, słaby i zły).
- **POTENCJAŁ EKOLOGICZNY** (określany dla wód sztucznych lub silnie zmienionych) ocenia się na podstawie wyników klasyfikacji zbadanych elementów biologicznych, fizykochemicznych i hydromorfologicznych. Potencjał ekologiczny jest definiowany w 5 klasach (maksymalny, dobry, umiarkowany, słaby, zły).

STAN CHEMICZNY wód oceniany jest na podstawie chemicznych wskaźników jakości. Stan chemiczny jest definiowany jest w 2 klasach (dobry oraz poniżej stanu dobrego).

OMÓWIENIE WYNIKÓW BADAŃ RZEK

W latach 2010-2012 na terenie powiatu hajnowskiego w ramach programu monitoringu wód płynących przeprowadzono badania następujących rzek:

- Narew w profilu granicznym Babia Góra (zasilającej zbiornik Siemianówka) oraz w Bondary (profil na wypływie ze zbiornika),
- Narewka (dopływ Narwi) w profilu granicznym Białowieża,
- Leśna Prawa (dopływ Leśnej) w profilu granicznym Topiło.

Poniżej przedstawiono ocenę jakości wód zbadanych rzek.

² Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych (Dz. U. 2011 r. Nr 258, poz. 1549)

³ nieuwzględnione w ocenie ze względu na trwające prace nad ich klasyfikacją

Narew jest prawostronnym dopływem Wisły I rzędu o powierzchni zlewni 75175,2 km². Długość całkowita rzeki wynosi 484 km, w tym długość odcinka płynącego na terenie Polski 455 km. Rzeka bierze początek na terenie Białorusi w bagnach wschodniego skraju Puszczy Białowieskiej. Zlewnię górnej Narwi stanowią tereny stosunkowo słabo uprzemysłowione o charakterze typowo rolniczym oraz duże obszary leśne. Przy granicy białoruskiej zlokalizowano zbiornik zaporowy Siemianówka, pełniący obecnie funkcje rekreacyjne. Na terenie województwa podlaskiego rzeka przepływa przez teren Narwiańskiego Parku Narodowego oraz Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi. Głównymi źródłami zanieczyszczeń Narwi na terenie woj. podlaskiego są miejscowości: Białystok i Łomża.

Ocena jakości wód rzeki Narew – profil graniczny Babia Góra (kod jcw: PLRW200024261119)

- **Ocena potencjału ekologicznego** – nie podlegała ocenie w tym profilu ze względu na niespełnione kryterium minimalnej powierzchni zlewni dla której wykonuje się ocenę fitoplanktonu,
- **Ocena stanu chemicznego jcw** wskazała stan dobry,
- **Ocena w obszarach chronionych wrażliwych na eutrofizację** wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych wykazała, iż jcw nie jest wrażliwa na eutrofizację komunalną.

Ocena jakości wód rzeki Narew – Bondary (kod jcw: PLRW20001926119)

- **Ocena stanu ekologicznego** – wody zakwalifikowano do IV klasy – stan słaby. O klasyfikacji zdecydowały: ponadnormatywne stężenie ogólnego węgla organicznego oraz Azotu Kjeldahla.
- **Ocena stanu chemicznego jcw** wskazała stan dobry,
- **Ocena stanu wód** będąca wypadkową stanu ekologicznego i stanu chemicznego jcw wskazała zły stan wód.
- **Ocena w obszarach chronionych wrażliwych na eutrofizację** wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych wykazała, iż jcw jest wrażliwa na eutrofizację komunalną.

Narewka wypływa z terytorium Białorusi i jest lewobrzeżnym dopływem Narwi. W górnym biegu rzeka przepływa przez teren Puszczy Białowieskiej, a w zlewni rzeki znajduje się Białowieski Park Narodowy.

Ocena jakości wód rzeki Narewki – profil graniczny Białowieża (kod jcw: PLRW200024261253)

- **Ocena stanu ekologicznego** – nie podlegała ocenie w tym profilu ze względu na niespełnione kryterium minimalnej powierzchni zlewni dla której wykonuje się ocenę fitoplanktonu,
- **Ocena stanu chemicznego jcw** wskazała stan dobry,
- **Ocena stanu wód** będąca wypadkową stanu ekologicznego i stanu chemicznego jcw wskazała zły stan wód.
- **Ocena w obszarach chronionych wrażliwych na eutrofizację** wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych wykazała, iż jcw nie jest wrażliwa na eutrofizację komunalną.

Leśna Prawa bierze początek (132,7 km) na północ od miasta Hajnówka. Na 105,0 km swego biegu opuszcza granice Polski i uchodzi na 263,7 km do rzeki Bug po stronie Białorusi. Przepływając przez Hajnówkę rzeka przyjmuje ścieki komunalne i przemysłowe z miasta, a następnie wpływa na teren Puszczy Białowieskiej. Zlewnia ma charakter typowo leśny.

Ocena jakości wód rzeki Leśna Prawa – profil graniczny Topiło (kod jcw: PLRW2000232665249)

- **Ocena stanu ekologicznego** – wody zakwalifikowano do III klasy – stan umiarkowany. O klasyfikacji zdecydowały: ponadnormatywne stężenie ogólnego węgla organicznego, fosforanów, fosforu ogólnego.
- **Ocena stanu chemicznego jcw** wskazała stan dobry,
- **Ocena stanu wód** będąca wypadkową stanu ekologicznego i stanu chemicznego jcw wskazała zły stan wód.

Ocena w obszarach chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych wykazała, iż jcw jest wrażliwa na eutrofizację komunalną.

PRZECIWDZIAŁANIA – DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA

W okresie do sierpnia 2013 roku na terenie powiatu przeprowadzono 12 kontroli podmiotów z zakresu gospodarki wodno-ściekowej:

- **Rejonowy Zbiór i Skup Żłomu Olga Kicel w Hajnówce** (kontrola: kwiecień 2012 r.). Na terenie zakładu prowadzono działalność w zakresie zbierania pojazdów wycofanych z eksploatacji oraz punkt skupu złomu. Wodę deszczową z utwardzonego i uszczelnionego placu, na którym zbierano przyjmowane pojazdy wycofane z eksploatacji odprowadzano poprzez osadnik i separator koalescencyjny substancji ropopochodnych do kanalizacji. Kontrolowany punkt zbierania pojazdów wycofanych z eksploatacji wyposażono w sorbenty służące do wyłapywania ewentualnych wycieków płynów eksploatacyjnych. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.
- **PPHU "OLGA" Sławomir Bołtromiuk w Hajnówce** (kontrola: październik 2012 r.). Wodę na potrzeby zakładu pobierano z sieci wodociągu miejskiego a ścieki odprowadzano do kanalizacji ogólnospławnej. Warunki dostarczania wody oraz odprowadzanie ścieków określa umowa zawarta z Przedsiębiorstwem Wodociągów i Kanalizacji w Hajnówce Sp. z o.o., która została zawarta na czas nieokreślony. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.
- **"Bojar" Transport Międzynarodowy i Krajowy w Hajnówce** (kontrola: listopad 2012 r.). Wodę na potrzeby firmy pobierano z wodociągu miejskiego na podstawie umowy zawartej na czas nieokreślony z Przedsiębiorstwem Wodociągów i Kanalizacji w Hajnówce. Wodę zużywano na cele socjalne pracowników. Ścieki socjalno-bytowe odprowadzano do kanalizacji miejskiej zgodnie z powyższą umową. Plac manewrowy wokół firmy był nieutwardzony, wody opadowe wsiąkały w powierzchnię ziemi. Mycie pojazdów odbywało się poza terenem zakładu w myjniach samochodowych. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.
- **"PRONAR" Spółka z o.o. w Narwi** (kontrola: grudzień 2012 r.). Instalacja jest własnością firmy Pronar Sp. z o.o. z Narwi, na podstawie umowy eksploatowana jest przez BAQ s.c. Jarosław Dżega, Konstanty Dąbrowski z siedzibą w Wąliży Stacja. Wodę na cele socjalno-bytowe i ppoż. obiektu pobierano z sieci wodociągowej (ujęcie wiejskie zlokalizowane w Nowosadach) na podstawie umowy zawartej pomiędzy Gminą Hajnówka, a firmą PRONAR i refakturowano na BAQ s.c. Jarosław Dżega, Konstanty Dąbrowski. Ścieki socjalno-bytowe z budynku odprowadzano do stalowego zbiornika szczelnego o pojemności ok. 20 m³ który okresowo opróżniano według potrzeb przez specjalistyczne jednostki. Ścieki wywożono na oczyszczalnię miejską w Hajnówce. Ścieki opadowe z połaci dachowych oraz ścieki opadowe z terenu stacji paliw zbierano poprzez wpusty liniowe i punktowe, a następnie odprowadzano poprzez osadnik na separator. Po oczyszczeniu na separatorze odprowadzano do rowu krytego przy drodze wojewódzkiej. Stan formalno-prawny w zakresie odprowadzania wód opadowych był uregulowany pozwoleniem wodnoprawnym. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.
- **RINDIPOL S.A., Ciepłownia w Hajnówce** (kontrola: luty 2013 r.). Firma posiada własne ujęcie wody składające się z jednej studni głębinowej. Wodę pobierano na cele produkcyjne i technologiczne zakładu oraz socjalno-bytowe. Stan formalno-prawny w zakresie poboru wody był uregulowany. Zakład nie przekraczał limitu poboru wody ustalonego w pozwoleniu wodnoprawnym. Ścieki socjalno-bytowe odprowadzano do miejskich urządzeń kanalizacji poprzez system kanalizacji fabryki mebli „FORTE” S.A. Ścieki technologiczne powstałe przy produkcji wody zmiękczonej odprowadzano do odstojnika i wywożono do oczyszczalni miejskiej. Wody opadowe z terenu ciepłowni odprowadzano do kanalizacji deszczowej, stanowiącej własność Fabryki Mebli „FORTE” S. A. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.
- **Naftan Sp. z o. o. Punkt przeładunku parafiny w Plancie** (kontrola: marzec 2013 r.). Wodę na cele socjalno-bytowe i ppoż. pobierano z gminnej sieci wodociągowej na podstawie umowy z Gminą Narewka zawartą na czas nieokreślony. Ścieki socjalno-bytowe z budynku odprowadzano do żelbetowego zbiornika podziemnego, który w zależności od potrzeb okresowo opróżniano. Ścieki były wywożone na zgłoszenie telefoniczne przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. o.o. bez podpisanej umowy. W okresie kontroli podjęto czynności w celu jej zawarcia (kontrolującemu przedstawiono faktury za wywóz ścieków w miesiącach styczniu i lutym). Wody opadowe z powierzchni na których prowadzono przeładunek parafiny zbierano poprzez wpusty liniowe i kierowano na separator koalescencyjny, a następnie po oczyszczeniu na separatorze odprowadzano rowem do ziemi. Stan formalno-prawny w zakresie odprowadzania wód opadowych do ziemi był uregulowany pozwoleniem wodnoprawnym. Przeglądy

separatora prowadzono zgodnie z książką eksploatacji. Ostatni przegląd połączony z czyszczeniem wykonano 20.03.2013 r. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.

Ceramika Budowlana Lewkowo Sp. z o.o., Lewkowo Stare, gm. Narewka (kontrola: kwiecień 2013 r.). Woda na potrzeby zakładu była pobierana z własnego ujęcia, składającego się z dwóch studni. Obie posiadały wydzielone strefy ochronne, były zabezpieczone i oznakowane. Zakład prowadził systematyczne pomiary i ewidencję ilości pobieranej wody. Stan formalno-prawny w zakresie poboru był uregulowany. Wytwarzane ścieki odprowadzono do kanalizacji, a następnie do oczyszczalni w Lewkowie. Kontrolowany posiadał umowę z Gminą Narewka na odprowadzanie ścieków na gminną oczyszczalnię ścieków. Ścieki opadowe i roztopowe z terenu zakładu były podczyszczane w 2 piaskownikach i osadnikach wpustów deszczowych a następnie odprowadzane do rzeki Narewki. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.

- **Miejska oczyszczalnia ścieków w Hajnówce - Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Hajnówce** (kontrola interwencyjna: maj-czerwiec 2012 r.). Powodem kontroli było otrzymane zgłoszenie zanieczyszczenia rzeki Leśnej Prawej. Stan formalnoprawny w zakresie odprowadzania ścieków był uregulowany. Pozwolenie wodnoprawne zobowiązuje m.in. do wykonywania 12 razy w roku analiz ścieków odprowadzanych do rzeki. Na oczyszczalnię trafiały ścieki z terenu miasta oraz sąsiednich wsi: Dubiny, Lipiny, Nowosady i Zwodzieckie, a także ścieki przemysłowe z zakładów: Gryfskand Sp. z o.o. Oddział w Hajnówce, Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Hajnówce, Zakłady Maszynowe HAMECH, FORTE S.A. W toku kontroli ustalono, że badania ścieków wykonywano raz na miesiąc w laboratorium akredytowanym, a wyniki przekazywano do WIOŚ. Analiza nie wykazywała przekroczeń warunków określonych w pozwoleniu wodnoprawnym. W okresie zwiększonych opadów atmosferycznych ścieki deszczowe łącznie ze ściekami komunalnymi w dużej ilości trafiały na oczyszczalnię, co znacznie przekraczało moce przerobowe oczyszczalni. W powyższej sytuacji zgodnie z instrukcją eksploatacji oczyszczalni Przedsiębiorstwo korzystało ze stawów cyrkulacyjnych „starej oczyszczalni” jako urządzeń służących do czasowego gromadzenia ścieków. W przypadku przekroczenia pojemności zbiorników istniała możliwość przelania się ścieków poprzez nieczynny osadnik do rowu, który służył do odprowadzania ścieków ze „starej oczyszczalni” do rzeki. Podczas kontroli 27.05.2013 r. stwierdzono obecność ścieków nieoczyszczonych w urządzeniach starej nieeksploatowanej oczyszczalni ścieków, nie stwierdzono przelewania się ścieków do rowu, jednak ich poziom w osadniku końcowym był bliski maksymalnego. Według uzyskanych informacji od kontrolowanego, po ostatniej kontroli interwencyjnej przeprowadzonej w kwietniu 2012 r. i zakończonej zarządzeniem pokontrolnym, nakazującym wyeliminowanie możliwości przelewania się ścieków nieoczyszczonych ze „starej oczyszczalni”, PWiK zwiększyło kontrolę napływu i wypływu ścieków z zastosowaniem zautomatyzowania pojemności buforowej rowów cyrkulacyjnych. Na eksploatowanej oczyszczalni istniał ponadto obieg awaryjny ścieków, poprzez który w sytuacjach krytycznych ścieki podczyszczone mechanicznie z pominięciem pozostałych etapów oczyszczania trafiały do stawów stabilizacyjnych, a następnie do rzeki. W dniu kontroli nie stwierdzono awaryjnego zrzutu ścieków. W celu poprawy sytuacji na oczyszczalni podjęto działania związane z rozbudową i modernizacją oczyszczalni, które miały na celu zwiększenie przepustowości oczyszczalni oraz poprawę efektywności jej pracy. W ramach podjętej inwestycji zaplanowano dostosowanie układu technologicznego do realnego obciążenia oczyszczalni ładunkiem dopływających zanieczyszczeń poprzez budowę 2 nowych reaktorów SBR oraz 2 zbiorników zagęszczaczy osadu powiązanych technologicznie z istniejącym układem. W sierpniu 2012 r. zakończył się I etap modernizacji polegający przede wszystkim na przebudowie systemu napowietrzania oraz stacji mechanicznego oczyszczania ścieków. W dniu kontroli trwały przygotowania do II etapu modernizacji, polegające na budowie 2 dodatkowych zbiorników SBR, co ostatecznie zwiększy przepustowość oczyszczalni, a co za tym idzie wyeliminuje awaryjne zrzuty. Termin zakończenia tego etapu inwestycji zaplanowany jest do końca 2014 r. Badania kontrolne prób wody z rzeki Leśna Prawa wyżej i niżej ujścia ścieków z oczyszczalni oraz z m. Sacharewo i ścieków oczyszczonych odprowadzanych z oczyszczalni przeprowadzone 27.05.2013 r. nie wykazały znaczącego wpływu oczyszczonych ścieków odprowadzanych z oczyszczalni na odbiornik. Podczas kontroli podjęto działania związane z zabezpieczeniem przed wypływem ścieków nieoczyszczonych ze starej oczyszczalni poprzez wypompowanie części zgromadzonych ścieków na eksploatowaną oczyszczalnię. Według oświadczenia kierownika oczyszczalni do dnia 04.06.2013r. wszystkie ścieki zgromadzone w urządzeniach starej oczyszczalni zostały przepompowane na funkcjonującą oczyszczalnię. Ponadto oczyszczono rów odprowadzający ścieki ze "starej oczyszczalni", co miało miejsce do 26.06.2013r. W związku z powtarzającymi się interwencjami dotyczącymi zanieczyszczenia rzeki Leśna Prawa ściekami z oczyszczalni

w Hajnówce, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku udzielił instruktażu i zalecił zwiększenie nadzoru nad wykorzystywaniem urządzeń „starej oczyszczalni” do czasowego magazynowania ścieków w celu całkowitego uniemożliwienia przedostawania się ich poza urządzenia magazynujące. Podmiot zobowiązano do rejestrowania zrzutów ścieków na urządzenia "starej oczyszczalni" oraz zrzutów awaryjnych ścieków z oczyszczalni do rzeki z podaniem ilości i terminów przepompowanych przekierowywanych z powrotem na oczyszczalnię ścieków.

- **"KRYPTON" Sp. z o.o.** (kontrola: czerwiec 2013 r.). Wodę na potrzeby zakładu pobierano ze studni wierconej na podstawie umowy dzierżawy podpisanej z firmą „CYKLON” Piotr Koziak. Zainstalowano wodomierz rejestrujący ilość pobieranej wody. Ścieki socjalno-bytowe gromadzono w podziemnym zbiorniku bezodpływowym. Wywozu nieczystości płynnych dokonywała firma asenizacyjna. Ścieki opadowe z terenu bazy były odprowadzane bezpośrednio do zbiornika ziemnego chłonno-odparowującego. W okresie kontroli prowadzono czynności zmierzające do uregulowania stanu formalno-prawnego w zakresie odprowadzania ścieków opadowych z terenu zakładu do zbiornika chłonno-odparowującego. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.
- **Oczyszczalnia ścieków - Lasy Państwowe Nadleśnictwo Browsk w Gruszkach** (kontrola: czerwiec 2013 r.). Oczyszczalnia ścieków przy Nadleśnictwie Browsk w Gruszkach została wyłączona z użytkowania w sierpniu 2012 r. Jednocześnie nastąpiło przyłączenie budynków osady leśnej Gruszki do nowo wybudowanej sieci kanalizacyjnej gminy Narewka. Etap robót budowlanych mających na celu fizyczne zlikwidowanie obiektu oczyszczalni został zakończony w kwietniu 2013 r. Teren dawnej oczyszczalni został zagospodarowany zielenią. Odbiór ścieków z budynków Nadleśnictwa Browsk w Gruszkach odbywa się zgodnie z umową zawartą z Gminą Narewka. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.
- **Oczyszczalnia Ścieków w Narewce** (kontrola: czerwiec-lipiec 2013 r.). Stan formalno-prawny w zakresie odprowadzania ścieków z oczyszczalni uregulowany został decyzją Starostwa Powiatowego w Hajnówce. Mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia ścieków oczyszcza ścieki dopływające grawitacyjnie z miejscowości Narewka, Stoczek, Świnoroje, Zabłotczyzna, Janowo, Mikłaszewo, Guszczewina, Olchówka, Leśna oraz dowożone z gminy Narewka. Do kanalizacji zbiorczej podłączonych jest 477 przyłączy ścieków bytowych, w tym 3 przyłącza ścieków z zakładów Pronar, piekarni i zlewni mleka. Urządzenia obiektu stanowiły: punkt zlewny ze studzienką kraty ręcznej, przepompownia główna ze zbiornikiem retencyjno-uśredniającym, koryto kraty schodkowej, zbiornik reaktora wielofunkcyjnego typu BIOGEST, zbiornik zagęszczania osadu nadmiernego, workownica Draidmad. W dniu kontroli urządzenia oczyszczające ścieki były technicznie sprawne. Ścieki oczyszczone kierowane były za pomocą kanału grawitacyjnego do rzeki. Eksploatator oczyszczalni prowadził książkę eksploatacji, w której rejestrowana była codzienna ilość odprowadzanych ścieków oczyszczonych oraz ilość wyprodukowanych odwodnionych osadów. Podczas kontroli przedstawiono wyniki badań automonitoringowych, które nie wykazały przekroczeń wartości dopuszczalnych. W dniu kontroli podczas zrzutu oczyszczonych ścieków dokonano poboru prób do badań kontrolnych. Wyniki badań wykonanych przez laboratorium WIOŚ wykazały przekroczenia wartości wskaźników dopuszczalnych. W związku z powyższym wydano zarządzenie pokontrolne.
- **Oczyszczalnie ścieków w Kleszczelach, gm. Kleszczele** (kontrola: lipiec-sierpień 2013 r.). Oczyszczalnia ścieków wraz z urządzeniami towarzyszącymi jest użytkowana przez Wodociągi Podlaskie Sp. z o. o. w Zaściankach. Stan formalno-prawny w zakresie gospodarki wodno-ściekowej był uregulowany. Mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków składa się z następującego zespołu obiektów: pompownia ścieków, łapacz piasku i skrutek, komora napowietrzenia, osadnik wtórny o przepływie pionowym, komora kontaktowa. Przeprowadzone pomiary ilości i jakości odprowadzanych ścieków nie wykazały przekroczeń warunków dopuszczalnych określonych w pozwoleniu wodnoprawnym. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.

WODY PODZIEMNE

PRESJE

Wody podziemne należące do zasobów naturalnych, coraz bardziej zagrożone są zanieczyszczeniami z powierzchni ziemi. Konieczna jest ich szczególna ochrona, gdyż są to zasoby nieodnawialne. W szczególności

niezbędna jest ochrona obszarów, pod którymi znajdują się Główne Zbiorniki Wód Podziemnych. W Polsce jest ich około 180, a obszar obejmuje ponad 52 % powierzchni naszego kraju.

Wody podziemne zanieczyszczone są różnymi substancjami chemicznymi, najczęściej są to: azotany, fosforany, substancje ropopochodne, chlorki, siarczany i inne. Najpowszechniej występującymi przyczynami zanieczyszczeń wód podziemnych są wycieki z niez izolowanych wysypisk odpadów, z baz paliwowych i stacji sprzedaży paliw do pojazdów samochodowych. Zanieczyszczenia siarczanami występują przede wszystkim na terenach uprzemysłowionych, azotanami i fosforanami na terenach rolniczych (są one także przyczyną degradacji zbiorników wodnych).

STAN - OCENA JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH

Ocena wód podziemnych jest wykonywana na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz.U. Nr 143 poz. 896).

Klasyfikacja elementów fizykochemicznych stanu wód podziemnych obejmuje pięć klas jakości:

- **Klasa I – wody bardzo dobrej jakości**, w których:
 - wartości elementów fizykochemicznych są kształtowane wyłącznie w efekcie naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych i mieszczą się w zakresie wartości stężeń charakterystycznych dla badanych wód podziemnych (tła hydrogeochemicznego)
 - b) wartości elementów fizykochemicznych nie wskazują na wpływ działalności człowieka.
- **Klasa II – wody dobrej jakości**, w których:
 - wartości niektórych elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych
 - wartości elementów fizykochemicznych nie wskazują na wpływ działalności człowieka albo jest to wpływ bardzo słaby.
- **Klasa III – wody zadowalającej jakości**, w których wartości elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych lub słabego wpływu działalności człowieka.
- **Klasa IV – wody niezadowalającej jakości**, w których wartości elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych oraz wyraźnego wpływu działalności człowieka.
- **Klasa V – wody złej jakości**, w których wartości elementów fizykochemicznych potwierdzają znaczący wpływ działalności człowieka.

Oceny stanu chemicznego wód podziemnych w Jednolitej Części Wód Podziemnych (JCWPd) dokonuje się porównując wartości średnich arytmetycznych stężeń badanych elementów fizykochemicznych w zadanych punktach pomiarowych, które są reprezentatywne dla jednolitej części wód podziemnych, z wartościami granicznymi elementów fizykochemicznych określonych w załączniku do rozporządzenia.

Klasy jakości wód podziemnych I, II, III oznaczają dobry stan chemiczny, a klasy jakości wód podziemnych IV, V oznaczają słaby stan chemiczny.

Monitoring jakości wód podziemnych prowadzi Państwowy Instytut Geologiczny w sieci otworów badawczych obejmujących wszystkie JCWPd na obszarze kraju. W 2012 roku na terenie powiatu hajnowskiego badania były prowadzone w ramach monitoringu w 4 punktach pomiarowych.

Klasyfikacja stanu chemicznego wód podziemnych w 2012 r. według badań PIG.

Nr	Miejscowość / Gmina	głębokość stropu (m)	Użytkowanie terenu	Klasa jakości wody	wskaźniki w granicach stężeń III klasy jakości	wskaźniki w granicach stężeń IV klasy jakości
732	Białowieża/Białowieża	1,1	zabudowa miejska zwarta	IV	Ca, HCO ₃	K
1243	Kleszczele/Kleszczele	20	tereny przemysłowe	III	O ₂	-
1471	Orzeszkowo/Hajnówka	39	zabudowa wiejska	III	O ₂ , As, Mn	-
1678	Hajnówka/ Hajnówka, [studnia wierconą]	133	grunty orne	III	O ₂ , Fe	-

źródło: PIG

Stan chemiczny wód w Hajnówce, Orzeszkowie i Kleszczelach należy uznać za zadowalający. W wodzie podziemnej w Hajnówce stwierdzono podwyższoną zawartość tlenu i żelaza, w Orzeszkowie tlenu, arsenu i manganu. Natomiast stan chemiczny wód w Białowieży należy uznać za niezadowalający ponieważ stwierdzono podwyższoną zawartość potasu charakterystycznego dla wód IV klasy jakości.

Należy podkreślić, że przedstawiona klasyfikacja wód podziemnych skierowana jest na ocenę stopnia zanieczyszczenia wód i nie obejmuje oceny stanu sanitarnego oraz badań pod kątem przydatności wody do picia (po uzdatnieniu). Oceny te wykonuje Państwowa Inspekcja Sanitarna.

GOSPODARKA ODPADAMI

PRESJE

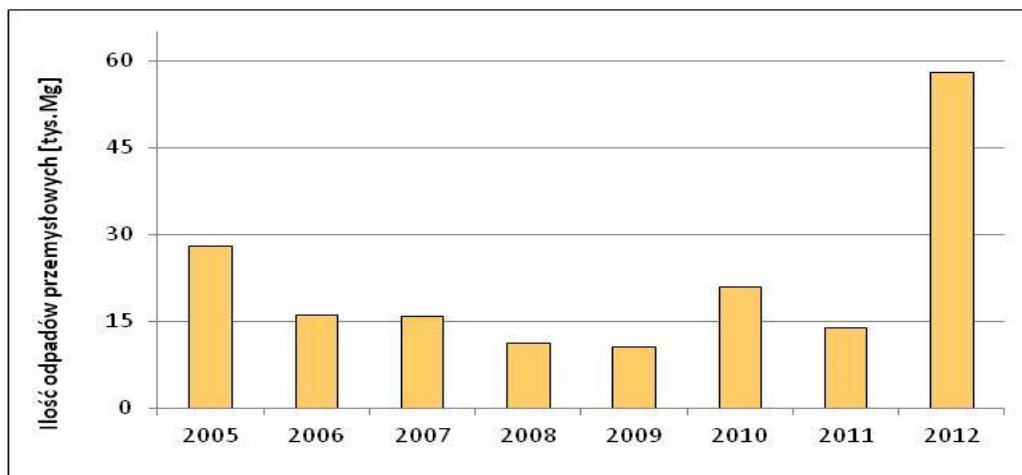
ODPADY PRZEMYSŁOWE

Ilość odpadów wytworzonych (z wyłączeniem odpadów komunalnych), na terenie powiatu hajnowskiego w 2012 r. wyniosła 57,9 tys. Mg, co stanowiło 3,9% odpadów wytworzonych na terenie całego województwa podlaskiego.

Opady wytworzone (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w ciągu roku

Jednostka terytorialna	2005 [tys. Mg]	2006 [tys. Mg]	2007 [tys. Mg]	2008 [tys. Mg]	2009 [tys. Mg]	2010 [tys. Mg]	2011 [tys. Mg]	2012 [tys. Mg]
powiat bielski	28,0	16,1	15,8	11,3	10,5	21,0	13,9	57,9
woj. podlaskie	927,9	957,4	1057,2	838,3	737,9	713,5	707,6	1467,5

źródło: GUS

Korzystnym zjawiskiem jest to, że niemal cała ilość odpadów wytworzonych (z wyłączeniem odpadów komunalnych) jest poddawana procesom odzysku.

Udział odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w ciągu roku

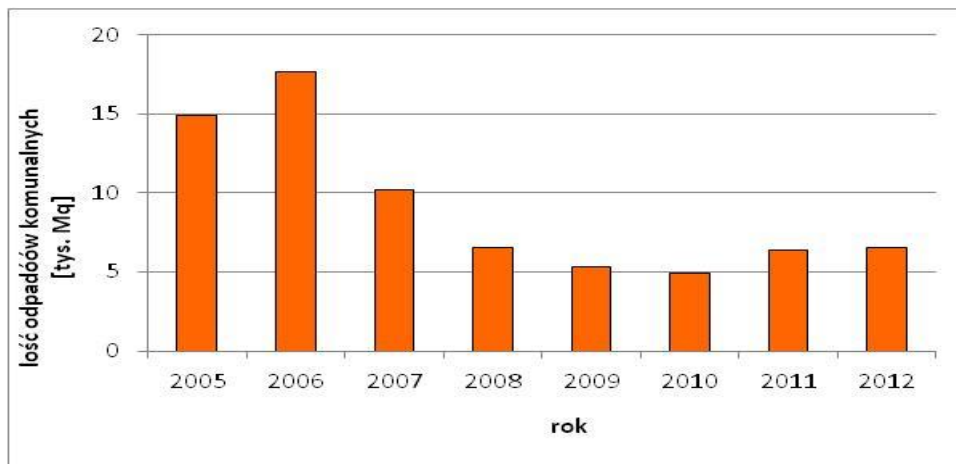
Jednostka terytorialna	2005 [%]	2006 [%]	2007 [%]	2008 [%]	2009 [%]	2010 [%]	2011 [%]	2012 [%]
powiat hajnowski	96	83	99	99,1	99	100	97,8	99

źródło: GUS

ODPADY KOMUNALNE

Głównymi źródłami wytwarzania odpadów komunalnych są gospodarstwa domowe oraz obiekty handlowo-usługowe, szkoły, przedszkola, obiekty turystyczne i targowiska. W 2012 r. zebrano 6495,25 ton zmieszanych odpadów komunalnych, co w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosło 141 kg/rok. Podstawowym sposobem unieszkodliwiania odpadów komunalnych jest ich kierowanie na składowiska.

Ilość zmieszanych odpadów komunalnych zebranych na terenie powiatu hajnowskiego w latach 2005-2012

źródło: GUS

Od 1 stycznia 2012 r. zaczęła obowiązywać nowa ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Gmina ma za zadanie zapewnić odbieranie i właściwe - ekologicznie bezpieczne zagospodarowanie wszystkich odpadów komunalnych z możliwością selektywnego zbierania. Zgodnie z głównymi założeniami nowelizacji przepisów, zmieszane odpady komunalne, odpady zielone (z pielęgnacji terenów zielonych oraz targowisk), pozostałości po sortowaniu odpadów komunalnych przeznaczone do składowania należy kierować do regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych (tzw. RIPOK). Odpady te powinny zostać zagospodarowane w regionie gospodarki odpadami (z wyjątkiem kierowania ich do instalacji zastępczej wyznaczonej w WPGO w sytuacji awaryjnej lub braku RIPOK). Odpady od mieszkańców odbierane będą przez wyłonioną w drodze przetargu firmę. Istnieją dwa modele wyboru instalacji przez gminę ze względu na rodzaj ogłoszonego przetargu. W przypadku przetargu na odbieranie odpadów podmiot odbierający będzie przewoził je do instalacji wskazanych przez gminę. W przypadku przetargu na odbieranie i zagospodarowanie podmiot odbierający będzie wybierał i wskazywał w ofercie instalację, do której przekazywał będzie odebrane odpady komunalne (akceptacja instalacji poprzez wybór oferty przez gminę). Za odbiór odpadów wszyscy mieszkańcy uiszczają jedną podstawową stawkę, dzięki czemu nikomu nie powinno „opłacać się” wyrzucanie odpadów do lasu. Ponadto osoby segregujące odpady będą płacić mniej. Gminy miały termin do połowy 2013 r. na wprowadzenie na swoim terenie nowego sposobu zarządzania odpadami oraz poinformowanie mieszkańców o tych zasadach.

Dzięki nowej ustawie zyskują nowe kompetencje i narzędzia do działania. Dysponując środkami z opłat za odpady od mieszkańców, gminy pokryją z nich koszty obsługi systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym np. punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Od 16 lipca 2013 r. wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska rozpoczęli cykl kontroli, podczas których sprawdzają, czy gminy wywiązały się z nowych obowiązków.

STAN

SKŁADOWISKA

Na terenie powiatu hajnowskiego eksploatowane są 3 składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne przyjmujących odpady komunalne w: Starym Berezowie, Narwi i Olchówce. Żadne ze składowisk nie jest przystosowane do składowania odpadów niebezpiecznych. Na omawianym obszarze nie ma również składowisk odpadów przemysłowych.

Żadne z eksploatowanych składowisk komunalnych nie jest przystosowane do składowania odpadów niebezpiecznych. Brak jest również wyznaczonego miejsca do wywożenia produktów zneutralizowanych w wyniku przeprowadzonych akcji ratowniczych o znamionach poważnych awarii (np. skażonej gleby itp.). Na terenie powiatu nie ma stałych składowisk odpadów przemysłowych.

Monitoring składowisk

Zgodnie z art. 147a prawa ochrony środowiska (Dz. U. 2008 Nr 25 poz. 150 z póź. zm.) prowadzący instalację jest zobowiązany prowadzić monitoring składowiska. Wyniki badań powinny być przekazane do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Białymstoku. Za 2012 r. z terenu powiatu otrzymano wyniki badań wód podziemnych z 7 składowisk odpadów komunalnych.

Wyniki badań wód podziemnych przy składowiskach za 2011 r. przekazane do WIOŚ w Białymstoku*

Lp.	Nazwa składowiska	Data badań	Monitoring wód gruntowych
1	SOK w Czeremsze	II, V, VIII, XI 2012 r.	Wody podziemne w najbliższym otoczeniu składowiska monitorowane były za pomocą piezometrów: P1, P2 i P3 w czterech seriach badań. Analizy laboratoryjne pobranych próbek wody obejmowały podstawowy zakres wskaźników (Dz. U. 2002, Nr 220, poz.1858). Na podstawie otrzymanych wyników analiz w P1 oraz P2 zaobserwowano podwyższone wartości przewodności elektrolitycznej właściwej (PEW) oraz w P3 ogólnego węgla organicznego (OWO) mieszczącej się w granicach norm dla wód II klasy jakości, natomiast w P2 OWO i PEW kształtowały się na poziomie właściwym dla V klasy jakości. Pozostałe analizowane wskaźniki na całej sieci monitoringowej posiadały wartości na poziomie I klasy jakości wód.*
2	SOK w Narwi	II, V, VIII, XI 2012 r.	Wody podziemne w najbliższym otoczeniu składowiska monitorowane były za pomocą 3 piezometrów. W pierwszym z opisywanych piezometrów wartości PEW, Cr, Cd, Hg, Cu i Pb oraz OWO w I i II serii badań mieściły się w granicach charakteryzujących I klasę jakości wód. Wartości Zn oraz OWO w III i IV serii badań odpowiadały II klasie jakości wód. W kolejnym piezometrze wartości PEW (II kwartał), Cr (III i IV kwartał), Hg i OWO (I kwartał) sklasyfikowano do I klasy jakości. II klasie odpowiadały wartości PEW (I, III, IV kwartał), Cr (I, II kwartał), Cd i Cu (III i IV kwartał), OWO (II kwartał). Wartości Zn w III serii badań mieściły się w granicach klasy III, wartości Zn w II sesji pomiarowej, Cd w II kwartale, Cu w I i II serii badań oraz Pb w III i IV kwartale odpowiadały III klasie jakości wód. Do IV klasy jakości wód zaliczono wartości Zn (III i IV kwartał), a do V klasy zaliczono wartości Pb i I i II serii badań. W ostatnim opisywanym piezometrze do I klasy jakości wód zaliczono wartości: PEW (I kwartał), Cr (III i IV kwartał), Cu IV kwartał), OWO (I kwartał) oraz Hg we wszystkich seriach badań,. Wartości PEW (II, III i IV seria), Cr (I, II seria), Cu (II i III seria), OWO (II seria badań) oraz Cd odpowiadały II klasie jakości wód. Do klasy III sklasyfikowano wartości Zn, Cu (I, II kwartał) oraz Pb (II,III,IV kwartał). Wartości OWO w III i IV sesji pomiarowej mieściły się w granicach klasy IV, a wartości Pb w I serii badań – klasie V.*
3	SOK w Starym Berezowie	III, VI, IX, XI 2012 r.	Wody podziemne w najbliższym otoczeniu składowiska monitorowane były za pomocą piezometrów: P1, P2 i P3 w czterech seriach badań Analizy laboratoryjne pobranych próbek wody obejmowały podstawowy zakres wskaźników (Dz. U. 2002, Nr 220, poz.1858). W P1 odnotowano wartość PEW, Zn i OWO w trzech seriach badań charakteryzującą wody II klasy, Pozostałe wskaźniki posiadały wartości na poziomie wód I klasy jakości. W P2 zaobserwowano podwyższoną wartości Zn w trzeciej serii badań odpowiadającej III klasie jakości wód, pozostałe parametry w I i II klasie. W P3 odnotowano wartość OWO kształtującej się na poziomie klasy IV. Pozostałe analizowane wskaźniki posiadały wartości charakteryzujące wody I i II klasy.*

Lp.	Nazwa składowiska	Data badań	Monitoring wód gruntowych
4	SOK w Kleszczelach	VI, XII 2012 r.	Wody podziemne w najbliższym otoczeniu składowiska monitorowane były za pomocą 3 piezometrów: P1, P2 oraz P3 w dwóch seriach badań. Analizy laboratoryjne pobranych próbek wody obejmowały podstawowy zakres wskaźników (Dz. U. 2002, Nr 220, poz.1858). Odczyn badanych wód wahał się od 7,0 do 7,2. Jest to wartość charakterystyczna dla wód podziemnych I klasy. W piezometrach: P1 oraz P3 w drugiej serii badań wartości ogólnego węgla organicznego (OWO) odpowiadały IV klasie jakości wód, natomiast w I serii badań oraz w piezometrze P2 klasie II. Wartości miedzi (Cu) w P1 w drugiej serii badań mieściły się w granicach charakteryzujących klasę III, w pozostałych przypadkach mieściły się poniżej granicy klasy II. Wartości cynku (Zn) we wszystkich piezometrach w drugiej serii badań odpowiadały II klasie, w serii I – w klasie I. Na całej sieci monitoringowej wartości chromu (Cr), przewodności elektrolitycznej właściwej (PEW) oraz wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA) kształtowały się na poziomie właściwym dla wód I klasy jakości, wartości ołowiu (Pb) poniżej granicy właściwej dla klasy III oraz rtęci (Hg) – poniżej granicy charakteryzującej klasę IV. W ocenie nie brano pod uwagę oznaczeń dla kadmu (Cd), ponieważ zawartość tego pierwiastka była niejednoznaczna odnośnie granic oznaczalności*.
5	SOK w Kutygach	VII, XI 2012 r.	Wody podziemne w najbliższym otoczeniu składowiska w Kutygach monitorowane były za pomocą piezometrów: P1 i P2 w dwóch seriach badań. Analizy laboratoryjne pobranych próbek wody obejmowały podstawowy zakres wskaźników (Dz. U. 2002, Nr 220, poz.1858). Na całej sieci monitoringowej wartości miedzi (Cu) mieściły się poniżej granicy klasy II, wartości ołowiu (Pb) poniżej granicy właściwej dla klasy III oraz rtęci (Hg) – poniżej granicy charakteryzującej klasę IV. Do II klasy jakości zaliczono: wartości cynku (Zn) w P1 (II seria badań), w P2 (II seria badań) i P3 (I seria badań), wartości przewodności elektrolitycznej właściwej (PEW) w P2 (I seria badań) oraz P3, wartości ogólnego węgla organicznego (OWO) w P2 i P3 w drugiej serii badań. W ocenie nie brano pod uwagę oznaczeń dla kadmu (Cd), ponieważ zawartość tego pierwiastka była niejednoznaczna odnośnie granic oznaczalności. Pozostałe analizowane wskaźniki posiadały wartości na poziomie wód I klasy jakości.*
6	SOK w Żerczycach	VI, XII 2012 r.	Wody podziemne monitorowane były za pomocą piezometrów: P1, P2 i P3 w dwóch seriach badań (06.,12.2012 r.). Analizy laboratoryjne pobranych próbek wody obejmowały podstawowego zakresu wskaźników (Dz. U. 2002, Nr 220, poz.1858). W P1 w I serii badań stwierdzono podwyższoną wartość Pb i Cd odpowiadającą III klasie jakości wód oraz PEW - II klasie. Pozostałe wskaźniki w klasie I. W P2 i P3 w pierwszej serii badań wartości Cd i Pb posiadały wartości charakteryzujące I klasę, poza tym na całej sieci monitoringowej pozostałe parametry posiadały wartości kształtujące się na poziomie klasy I.*
7	SOK w Nowosadach	VI, XII 2012 r.	Wody podziemne monitorowane były za pomocą piezometrów: P1, P2 i P3 w dwóch seriach badań (06.,12.2012 r.). Analizy laboratoryjne pobranych próbek wody obejmowały podstawowego zakresu wskaźników (Dz. U. 2002, Nr 220, poz.1858). W P1 w I serii badań stwierdzono podwyższoną wartość Pb i Cd odpowiadającą III klasie jakości wód oraz PEW - II klasie. Pozostałe wskaźniki w klasie I. W P2 i P3 w pierwszej serii badań wartości Cd i Pb posiadały wartości charakteryzujące I klasę, poza tym na całej sieci monitoringowej pozostałe parametry posiadały wartości kształtujące się na poziomie klasy I.*

* Na podstawie klasyfikacji wg RMŚ z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. 2008, Nr 143, poz. 896), opracowanie: WIOŚ Białystok

ODPADY NIEBEZPIECZNE⁴

Informacje o odpadach niebezpiecznych pochodzą z Wojewódzkiego Systemu Odpadowego Urzędu Marszałkowskiego. Na podstawie danych uzyskanych za 2012 r. zebrano informacje o 67 producentach odpadów niebezpiecznych.

Pod względem ilości wytworzonych odpadów do największych podmiotów należały:

- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Hajnówce - 49,9 Mg
- Arino House w Hajnówce - 4,5 Mg
- Zbigniew Niewiński w Hajnówce - 1,4 Mg

⁴ Stan na 09.2013 r.

Na terenie powiatu wytworzono 62,9 Mg odpadów niebezpiecznych a zebrano 499,3 Mg. Zbieraniem zajmowały się 4 specjalistyczne firmy posiadające odpowiednie zezwolenia.

Największą grupę odpadów niebezpiecznych stanowiły odpady z diagnozowania i, leczenia i profilaktyki medycznej. Są one w całości unieszkodliwiane poprzez spalanie w zmodernizowanej w sierpniu 2001 r. spalarni odpadów medycznych Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Hajnówce.

PRZECIWDZIAŁANIA – KONTROLE SKŁADOWISK I ZAKŁADÓW PRZEMYSŁOWYCH

Od czasu wydania poprzedniego ostatniego raportu o stanie środowiska powiatu Inspektorat przeprowadził następujące kontrole podmiotów pod kątem gospodarki odpadami.

- **Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Starym Berezowie, gm. Hajnówka** (kontrole: wrzesień-październik 2012 r., styczeń-luty 2013 r.). Gmina Hajnówka jest jednocześnie właścicielem i zarządzającym składowiskiem. Zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami Województwa podlaskiego na lata 2012 – 2017 przedmiotowe składowisko odpadów jako niespełniające wymagań powinno zostać zamknięte do końca 2012 r. Obiekt został wyposażony w : wagę samochodową, brodzik dezynfekcyjny, drenaż i studnię do zbierania wód odciekowych, ogrodzenie zaopatrzone w zamykaną bramę wjazdową, wydzielone kwatery do gromadzenia i czasowego magazynowania surowców wtórnych, budynek socjalno-biurowy, 3 otwory piezometryczne umożliwiające badania kontrolno-pomiarowe wód gruntowych, repery. Brak instalacji do gromadzenia, oczyszczania i odprowadzania gazu składowiskowego oraz uzupełnienia bariery geologicznej w postaci izolacji syntetycznej. Podczas oględzin stwierdzono, że teren składowiska oraz wokół niego nie był zaśmiecony. Odpad przykryte były warstwą izolacyjną wykonaną z gruntu. Prace polegające na rozplanowywaniu, ugniataniu i przesypaniu odpadów warstwą izolacyjną nie były dokumentowane. Podczas kontroli nie przedstawiono świadectwa legalizacji ponownej wagi. Ilościowa i jakościowa ewidencja dowożonych odpadów nie była prowadzona zgodnie z ustawą o odpadach (nie przedstawiono wymaganych dokumentów). Monitoring składowiska w 2011 r. nie był prowadzony zgodnie z wymaganiami. W wyniku stwierdzonych naruszeń pouczono kontrolowanego oraz wydano zarządzenie pokontrolne. Podczas następnej kontroli ustalono, iż istniejące nieprawidłowości zostały wyeliminowane. Ponadto Wójt Gminy Hajnówka wystąpił z wnioskiem do Starostwa Powiatowego w Hajnówce o wydanie zgody na zamknięcie składowiska.
- **Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Czeremsze** (kontrola: październik 2012 r.). Gmina Czeremcha jest jednocześnie właścicielem i zarządzającym składowiskiem. Obiekt został wyposażony w: wagę samochodową, brodzik dezynfekcyjny, studnię zbiorczą wraz z „drenacją” na wody opadowe, roztopowe i odciekowe, dwie studnie odgazowujące z rur w postaci kominków z emisją do atmosfery, ogrodzenie terenu składowiska z bramą wjazdową oraz naturalnym pasem zieleni otaczającym składowisko, drogę dojazdową utwardzoną płytami oraz drogę wewnętrzną na składowisku, punkt poż., barak socjalno-biurowy, tablice informacyjne przed wjazdem, 3 piezometry. Obiekt jest ogrodzony i oznakowany. W dniu kontroli składowisko było nieczynne. Ze względu na brak naturalnej i sztucznej izolacji wody gruntowe narażone są na negatywne oddziaływanie ze strony składowiska. W żadnym z przedstawionych podczas kontroli dokumentów nie została zawarta informacja na temat możliwości odstąpienia od wymagań dotyczących uszczelnienia podłoża i ścian bocznych obiektu. Ilościowa i jakościowa ewidencja dowożonych odpadów nie była prowadzona zgodnie z ustawą o odpadach (nie przedstawiono wymaganych dokumentów). Monitoring nie był prowadzony zgodnie z wymaganą częstotliwością. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości pouczono kontrolowanego oraz wydano zarządzenie pokontrolne.
- **Okręgowy Zbór i Skup Żłomu i Metali Kolorowych Stanisław Janiel w Plancie, gm. Narewka** (kontrola interwencyjna: luty 2013 r.). Ewidencję odpadów prowadzono prawidłowo. Zbiorcze informacje były przedkładane do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego. W trakcie kontroli stwierdzono magazynowanie odpadów z naruszeniem warunków posiadanej decyzji oraz termiczne przekształcanie odpadów, w wyniku czego pouczono kontrolowanego, nałożono grzywnę w drodze mandatu karnego oraz wydano decyzję o karze biegnącej i łącznej.
- **Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Narwi** (kontrola: marzec-maj 2013 r.). Właścicielem i zarządzającym składowiskiem jest Gmina Narew. Zgodnie z uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego w sprawie wykonania „Planu Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2012-2017”, przedmiotowe składowisko zostało przewidziane do zastępczej obsługi Regionu Południowego województwa podlaskiego. Okres funkcjonowania składowiska wskazany w planie gospodarki odpadami - do końca 2017 r. Obiekt wyposażono w niezbędne urządzenia techniczne

zabezpieczające przed negatywnym wpływem na środowisko: geomembraną wykonaną w technologii mat BENTOMAT; drenaż odcieków z rur perforowanych PEHD; zbiornik odcieków; brodzik dezynfekcyjny; plac do mycia kontenerów; drogę dojazdową żwirową i manewrową z płyt żelbetonowych; nieutwardzone boksy do składowania surowców wtórnych – na opony, butelki PET, szkło i złom; mechaniczną wagę samochodową; ogrodzenie z siatki ocynkowanej; zaplecze socjalne; 3 piezometry do badania wód podziemnych; 2 studnie odgazowujące z emisją do atmosfery. Brak doprowadzonych mediów (prąd, woda, gaz). W związku z tym mimo posiadania utwardzonego placu do mycia kontenerów, jest on nieużywany. Plac posiadał instalację do odprowadzania wody do zbiornika na odcieki. Zarządzający składowiskiem w dniu kontroli nie zatrudniał kierownika składowiska posiadającego świadectwo kwalifikacji w zakresie gospodarowania odpadami. Gmina Narew do dnia kontroli nie uzyskała zezwolenia na transport wszystkich odpadów, które transportowała w okresie kontrolnym. Gmina Narew odebrane od właścicieli nieruchomości odpady komunalne przekazała na składowisko odpadów w Narwi zamiast do mechaniczno-biologicznej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych. Ilościowa i jakościowa ewidencja prowadzona była niezgodnie z katalogiem odpadów. Podczas kontroli nie przedstawiono kart charakterystyk odpadów skierowanych do składowania. Monitoring w 2012 r. prowadzony był niezgodnie z wymaganiami. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości pouczono kontrolowanego, wydano zarządzenie pokontrolne oraz wydano decyzję o karze.

- **Spalarnia odpadów medycznych eksploatowana w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Hajnówce** (kontrola: kwiecień 2013 r.). W spalarni unieszkodliwiano metodą termiczną odpady medyczne. Kontrolowana jednostka prawidłowo prowadziła ilościową i jakościową ewidencję wytwarzanych odpadów oraz terminowo złożyła do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego zbiorcze zestawienie danych (za rok 2010 i 2011) o rodzajach i ilościach odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku i unieszkodliwiania odpadów. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki odpadami.
- **Nasycalnia Podkładów w Czeremsze Sp. z o.o. (kontrola interwencyjna: kwiecień-maj 2013 r.)**. W trakcie kontroli ustalono, iż nieprawidłowo prowadzono ewidencję wytwarzanych i poddawanych odzyskowi odpadów. Ponadto nieprawidłowo sporządzano zbiorcze zestawienia odpadach do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości wydano zarządzenie pokontrolne obligujące do ich eliminacji.
- **Oczyszczalnia ścieków w Narewce** (kontrola: czerwiec 2013 r.). Ewidencję odpadów prowadzono niezgodnie z obowiązującymi wzorami dokumentów w tym zakresie. Brak podstawowej charakterystyki odpadów oraz wyników testów zgodności dla odpadów przekazywanych do składowania. W wyniku stwierdzonych naruszeń wydano zarządzenie pokontrolne mające na celu wyeliminowanie nieprawidłowości.

Pozostałe skontrolowane zakłady, w których nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki odpadami to: **Terminal Integro Sp. z o.o., Zakład w Plancie, gm. Narewska** (kontrola: wrzesień 2012 r.), **PPHU "OLGA" Sławomir Bołtromiuk, gm. Hajnówka** (kontrola: październik-listopad 2012 r.), **"Bojar" Transport Międzynarodowy i Krajowy, Grzegorz Kicel w Hajnówce** (kontrola: listopad 2012 r.), **Operator Logistyczny Paliw Płynnych Sp. z o.o., Baza Paliw Nr 15 w Narewce** (kontrola: listopad-grudzień 2013 r.), **BAQ s.c. Jarosław Dżega, Konstanty Dąbrowski - stacja paliw płynnych w Dubinach, gm. Hajnówka** (kontrola: grudzień 2012-styczeń 2013 r.), **Rejonowy Zbiór i Skup Złomu Olga Kicel w Hajnówce** (kontrola interwencyjna: luty 2013 r.), **SPZOZ Hajnówka** (kontrola: luty-marzec 2013 r.), **RINDIPOL Ciepłownia w Hajnówce** (kontrola: luty-marzec 2013 r.), **"NAFTAN" Spółka z o.o. w Orli, Oleksze - Punkt przeładunku parafiny w Plancie, gm. Narewka** (kontrola: marzec-kwiecień 2013 r.), **Ceramika Budowlana Lewkowo, gm. Narewka** (kontrola: kwiecień-maj 2013 r.), **Krypton Sp. z o.o. w Zabłotczyźnie, gm. Narewka** (kontrola: czerwiec 2013 r.), **Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Hajnówce** (kontrola interwencyjna: maj-czerwiec 2013 r.), **Oczyszczalnia ścieków II w Kleszczelach** (kontrola: lipiec-sierpień 2013 r.).

HAŁAS KOMUNIKACYJNY I PRZEMYSŁOWY

PRESJE – ŹRÓDŁA HAŁASU

Hałas jest jednym z najbardziej odczuwalnych zagrożeń środowiska. Z akustycznego punktu widzenia, hałasem określa się każdy niepożądany dźwięk, który w pewien sposób wpływa na tło akustyczne. Do głównych źródeł hałasu wpływających na zwiększenie uciążliwości akustycznej dla środowiska zewnętrznego należą: ruch

drogowy, ruch kolejowy, transport lotniczy oraz zakłady przemysłowe. Na terenie województwa podlaskiego najistotniejsze źródła hałasu to transport drogowy (hałas komunikacyjny) oraz w niewielkim stopniu zakłady przemysłowe (hałas przemysłowy).

Wpływ na klimat akustyczny ma niezwykle dynamiczny rozwój motoryzacji, także na terenie powiatu hajnowskiego. Według aktualnie dostępnych danych GUS w roku 2012 w powiecie hajnowskim było zarejestrowanych ogółem 30106 pojazdów (387 pojazdów więcej niż w roku poprzednim).

Hałas przemysłowy obejmuje dźwięki emitowane przez różnego rodzaju maszyny i urządzenia oraz części procesów technologicznych, instalacje i wyposażenie małych zakładów rzemieślniczych i usługowych. Do hałasu przemysłowego zalicza się również dźwięki emitowane przez urządzenia obiektów handlowych takie jak: urządzenia klimatyzacyjne, wentylatory itp., a także urządzenia nagłaśniające w lokalach rozrywkowych i gastronomicznych.

W odróżnieniu od hałasu komunikacyjnego, hałas przemysłowy ma na ogół charakter lokalny.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub, co najmniej na tym poziomie oraz zmniejszenie poziomu hałasu, co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku, do których należy się stosować, zawarte są w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku⁵. Są one zależne od funkcji urbanistycznej, jaką spełnia dany teren oraz od pory doby (pora dzienna i pora nocna).

W październiku 2012 roku weszło w życie nowe rozporządzenie Ministra Środowiska⁶ zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. Zmiana ta dotyczy podwyższenia dopuszczalnych poziomów hałasu w trzech kategoriach rodzaju terenu.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku prowadzi badania hałasu komunikacyjnego i przemysłowego na terenie całego województwa podlaskiego. Badania przeprowadzane są w ramach planowych kontroli, a także w ramach działań interwencyjnych w wyniku skarg społeczeństwa.

STAN – POMIARY HAŁASU

HAŁAS KOMUNIKACYJNY

Badania monitoringowe hałasu komunikacyjnego prowadzone są przez Inspektorat zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 czerwca 2011 roku⁷ oraz wytycznymi Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

Na terenie powiatu hajnowskiego w roku 2012 Inspektorat nie prowadził pomiarów hałasu komunikacyjnego.

PRZECIWDZIAŁANIA

HAŁAS KOMUNIKACYJNY

Największy wpływ na kształtowanie poziomu hałasu przy drogach mają parametry źródła, tzn. parametry ruchu drogowego, do których należą: natężenie ruchu, udział pojazdów ciężkich i motocykli oraz prędkość potoku pojazdów. Bardzo duży wpływ odgrywa stan techniczny pojazdów. Poza wymienionymi czynnikami dodatkowy wpływ na poziom emitowanego hałasu w warunkach miejskich ma też płynność ruchu, a także styl jazdy. O wielkości natężenia hałasu decydują również: pochYLENIE odcinka, wysokość odbiorcy nad jezdnią, odległość

⁵ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 120 z dnia 5 lipca 2007 r., poz. 826)

⁶ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2012 Nr 0, poz. 1109).

⁷ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 czerwca 2011 roku w sprawie prowadzenia pomiarów poziomów w środowisku substancji lub energii przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem, portem (Dz.U.Nr 140, poz. 824)

odbiorcy od jezdni, kształt i sposób pokrycia terenu (asfalt, beton, trawa itp.), ukształtowanie terenu i sposób jego zagospodarowania oraz ewentualne przeszkody.

Ochrona przed hałasem drogowym dotyczy metod i sposobów zarówno w strefie emisji (powstawania) jak i imisji (odbioru) hałasu.

EFEKTYWNE METODY OCHRONY PRZED HAŁASEM (tzw. metody ograniczające hałas u źródła)

Działania w strefie emisji dotyczą zmniejszenia efektu generowania hałasu przez pojazdy u źródła, czyli w przekroju drogi.

- Metody i środki związane z pojazdem i kierowcą,
- Metody i środki związane ze sposobem projektowania dróg i doborem poszczególnych elementów drogi (lokalizacja drogi i jej otoczenie, pochylenie drogi, przekrój poprzeczny drogi, nawierzchnia),
- Metody i środki związane z organizacją ruchu (natężenie ruchu pojazdów, struktura pojazdów, płynność ruchu z najmniejszą liczbą zatrzymań, koncentracja ruchu na określonych drogach – obwodnice, uspokojenie ruchu, utrzymanie prędkości w zakresie 30-50 km/h).

OCHRONA PRZED HAŁASEM W STREFIE IMISJI (tzw. ograniczanie hałasu u odbiorcy)

Działania w strefie imisji dotyczą stosowania odpowiednich środków ochrony odbiorcy i powinny mieć na celu ograniczenie hałasu do wartości dopuszczalnych.

- Metody i środki związane z ograniczeniem hałasu za pomocą urządzeń zlokalizowanych na drodze fali dźwiękowej pomiędzy źródłem hałasu a odbiorcą (ekrany akustyczne, wały ziemne, kombinacje ekranu ziemnego z ekranem akustycznym, pasy zieleni izolacyjnej),
- Metody i środki związane z lokalizacją i odpowiednim ukształtowaniem budynku oraz jego izolacją przed oddziaływaniami akustycznymi (lokalizowanie budynków mieszkalnych w odpowiedniej odległości od tras komunikacyjnych),
- Wymiana stolarki okiennej i izolacja ścian budynków – metody te ograniczają jedynie hałas wewnątrz budynku.

HAŁAS PRZEMYSŁOWY – DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA

Zagrożenie hałasem przemysłowym związane jest głównie z niekorzystną lokalizacją zabudowy mieszkaniowej, w pobliżu zakładów. Emisja hałasu przemysłowego jest uzależniona w dużym stopniu od procesu technologicznego i wykorzystywanych w nim maszyn i urządzeń, których ilość, stan techniczny, poziom nowoczesności, a także izolacyjność akustyczna i lokalizacja źródła są czynnikami decydującymi o stopniu uciążliwości dla otoczenia.

W opisywanym okresie, na terenie powiatu Inspektorat przeprowadził 2 kontrole.

- **Mariusz Seliwonik "MARSTAL" Zakład Usługowo-Handlowy** (kontrola interwencyjna: luty 2013 r.). W wyniku zgłoszenia dotyczącego uciążliwości hałasowej związanej z procesem cięcia metalu, przeprowadzono w zakładzie kontrolę interwencyjną. Głównymi źródłami emisji hałasu, mającymi wpływ na klimat akustyczny na przyległych terenach zabudowy zagrodowej jest praca urządzeń stacjonarnych zainstalowanych w pomieszczeniu warsztatowym i wiacie produkcyjnej. Podmiot nie posiada decyzji określającej dopuszczalne poziomy hałas przenikającego do środowiska powstające w wyniku prowadzonej działalności. Biorąc pod uwagę uwarunkowania lokalizacyjne, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska z dnia 14 czerwca 2007r. /Dz. U. nr 120 poz. 826/, w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, dopuszczalne wielkości hałasu wynoszą: 55 dB A w porze dnia (w godz. 6⁰⁰ - 22⁰⁰) oraz 45 dB A w porze nocnej (w godz. 22⁰⁰ – 6⁰⁰). Przeprowadzone podczas kontroli pomiary emisji hałasu do środowiska, które nie wykazały występowania przekroczeń wartości dopuszczalnych na granicy terenów chronionych zabudowy zagrodowej.
- **PPHU GÓRAL-DREW** (kontrola interwencyjna: maj 2013 r.). Głównymi źródłami emisji hałasu mającymi wpływ na klimat akustyczny na przyległych terenach mieszkalnych jest praca urządzeń do przerobu i

suszenia drewna. Urządzenia pracują w ruchu ciągły (naprzemiennie) i nie posiadają zabezpieczeń akustycznych. Surowiec do produkcji dostarczany jest samochodami ciężarowymi średnio raz w tygodniu. Najbliższa zabudowa zagrodowa zlokalizowana jest w odległości ok. 25 metrów od zakładu i stanowi luźną zabudowę w miejscowości Saki. Zakład pracuje w systemie jednozmianowym przez 5 dni w tygodniu. Urządzenia suszarni drewna (suszarnia + kotłownia) pracują w sposób ciągły przez 24 h/d (w zależności od potrzeb). Podmiot nie posiada decyzji określającej dopuszczalne wielkości hałasu przenikającego do środowiska powstające w wyniku prowadzonej działalności. Biorąc pod uwagę uwarunkowania lokalizacyjne, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska z dnia 14 czerwca 2007r. /Dz. U. nr 120 poz. 826/, w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, dopuszczalne wielkości hałasu wynoszą: 55 dB A w porze dnia (w godz. 6⁰⁰ - 22⁰⁰) oraz 45 dB A w porze nocnej (w godz. 22⁰⁰ - 6⁰⁰). Przeprowadzone kontrole pomiaru emisji hałasu emitowanego do środowiska nie wykazały występowania przekroczeń wartości dopuszczalnych na granicy chronionych terenów zabudowy zagrodowej.

Należy podkreślić, że na skutek przeprowadzonych kontroli oraz obowiązku uzyskania pozwolenia zintegrowanego dla niektórych przedsiębiorstw, wiele zakładów przemysłowych wprowadziło już lub wprowadza szereg zabezpieczeń akustycznych, które skutecznie wyeliminowały nadmierny hałas na terenach mieszkalnych. Najczęściej stosowanymi zabezpieczeniami były: wyciszenia i wygłuszenia maszyn, obudowy akustyczne, tłumiki, kabiny dźwiękoszczelne, środki natury organizacyjnej (np. zmiana trybu pracy zakładu), dobór mało hałaśliwej technologii produkcji, urządzeń, maszyn i środków transportu, ekrany akustyczne.

POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

PRESJE – ŹRÓDŁA PROMIENIOWANIA ELEKTROMAGNETYCZNEGO

Pole elektromagnetyczne (PEM) jest zjawiskiem fizycznym złożonym z układu dwóch pól: elektrycznego i magnetycznego. Zmiany pola elektrycznego i magnetycznego rozchodzą się w przestrzeni w postaci fal elektromagnetycznych.

W środowisku występują dwa rodzaje źródeł pól elektromagnetycznych: naturalne (pole magnetyczne Ziemi, pole wytwarzane przez wyładowania atmosferyczne, promieniowanie kosmiczne i promieniowanie Słońca) oraz sztuczne (powstające wokół radiolinii i wytwarzane przez instalacje służące do komunikacji za pomocą fal (np. stacje radarowe, anteny nadawcze radiowo – telewizyjne, aparaty CB-radio, stacje telefonii komórkowej), napowietrzne linie przesyłowe wysokiego napięcia, stacje elektroenergetyczne oraz urządzenia elektryczne codziennego użytku takie jak: telefony, kuchenki mikrofalowe, telewizory itp.).

Niewątpliwie najbardziej niebezpiecznymi źródłami PEM oddziałującymi negatywnie na środowisko i zdrowie są stacje radiowe i telewizyjne, nadajniki GSM, linie wysokiego napięcia.

W Polsce obowiązują niezależne przepisy ochronne związane z narażeniem na promieniowanie elektromagnetyczne dotyczące ochrony środowiska. Wartości dopuszczalne zostały określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku⁸. Zgodnie z rozporządzeniem dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych wyznaczone zostały dla terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz miejsc dostępnych dla ludności i odnoszą się do różnych zakresów częstotliwości. Parametry PEM określa się zależnie od częstotliwości. Dla małych częstotliwości rzędu kilku – kilkuset herców można zmierzyć zarówno wielkości składowej elektrycznej (natężenie określane w woltach na metr – V/m) jak i składowej magnetycznej (natężenie określane w amperach na metr – A/m). Dla wyższych częstotliwości (np. radiowych) jako parametr podaje się gęstość mocy wyrażaną w watach na metr kwadratowy – W/m². W każdym z dwóch przypadków można wyliczyć wielkość składowej elektrycznej i magnetycznej.

⁸ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U Nr 192, poz. 1883).

Zakres częstotliwości pól elektromagnetycznych, dla których określa się parametry fizyczne charakteryzujące oddziaływanie pól elektromagnetycznych na środowisko, **dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową**

Zakres częstotliwości pola elektromagnetycznego		Parametr fizyczny		
		Składowa elektryczna	Składowa magnetyczna	Gęstość mocy
Lp.	1	2	3	4
1	50 Hz	1 kV/m	60 A/m	-

Zakres częstotliwości pól elektromagnetycznych, dla których określa się parametry fizyczne charakteryzujące oddziaływanie pól elektromagnetycznych na środowisko, **dla miejsc dostępnych dla ludności.**

Zakres częstotliwości pola elektromagnetycznego		Parametr fizyczny		
		Składowa elektryczna	Składowa magnetyczna	Gęstość mocy
Lp.	1	2	3	4
1	0 Hz	10 kV/m	2.500 A/m	-
2	od 0 Hz do 0,5 Hz	-	2.500 A/m	-
3	od 0,5 Hz do 50 Hz	10 kV/m	60 A/m	-
4	od 0,05 kHz do 1 kHz	-	3 ^f A/m	-
5	od 0,001 MHz do 3 MHz	20 V/m	3 A/m	-
6	od 3 MHz do 300 MHz	7 V/m	-	-
7	od 300 MHz do 300 GHz	7 V/m	-	0,1 W/m ²

Objaśnienia:

Podane w kolumnach 2 i 3 tabeli wartości graniczne parametrów fizycznych charakteryzujących oddziaływanie pól elektromagnetycznych odpowiadają:

- wartościom skutecznym natężeń pól elektrycznych i magnetycznych o częstotliwości do 3 MHz, podanym z dokładnością do jednego miejsca znaczącego,
- wartościom skutecznym natężeń pól elektrycznych o częstotliwości od 3 MHz do 300 MHz, podanym z dokładnością do jednego miejsca znaczącego,
- wartości średniej gęstości mocy dla pól elektromagnetycznych o częstotliwości od 300 MHz do 300 GHz lub wartościom skutecznym dla pól elektrycznych o częstotliwościach z tego zakresu częstotliwości, podanej z dokładnością do jednego miejsca znaczącego po przecinku,
- f - częstotliwość w jednostkach podanych w kolumnie 1,
- 50 Hz - częstotliwość sieci elektroenergetycznej

STAN – POMIARY MONITORINGOWE

Od roku 2008 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku realizuje program badań pól elektromagnetycznych opracowany zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska⁹. Program zakłada skoncentrowanie pomiarów na obszarach dostępnych dla ludności tj. w centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys. oraz w pozostałych miastach i na terenach wiejskich.

Zakres badań obejmuje pomiary natężenia składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego w przedziale częstotliwości, co najmniej od 3 MHz do 3000 MHz.

W ramach 3-letniego programu, Inspektorat corocznie przeprowadza pomiary w 45 punktach pomiarowych rozmieszczonych na terenie całego województwa.

W roku 2012, na obszarze powiatu, pomiary przeprowadzono w 2 miejscowościach: Kleszczelach i Narwi.

⁹ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. Nr221, poz. 1645).

Wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych wykonanych na terenie powiatu w roku 2012.

Lp.	Lokalizacja punktu	Współrzędne	Średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego [V/m]	Wartość niepewności pomiaru [V/m]	Procent wartości dopuszczalnej [%]
1	Kleszczele	N 52°34'26,0 E 23°19'32,7"	<0,1	-	<1
2	Narew	N 52°54'49,6" E 23°31'13,4"	<0,1	-	<1

źródło: WIOŚ

Na podstawie przeprowadzonych pomiarów stwierdza się, iż **w żadnym z punktów nie odnotowano przekroczeń** dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.

Należy podkreślić, że przeprowadzone pomiary na terenie całego województwa podlaskiego, nie wykazały występowania przekroczeń norm w żadnym z punktów pomiarowych (norma wynosi 7 V/m). Średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego w żadnym przypadku nie przekroczyła wartości 1 V/m.

Podsumowując wyniki programu pomiarowego zrealizowanego w roku 2012, należy zwrócić uwagę na to, iż pomimo wzrostu liczby uruchamianych nadajników na obszarze województwa, nie obserwuje się wzrostu zmierzonych wartości pól elektromagnetycznych. W porównaniu z wynikami z lat poprzednich, uzyskane w 2012 roku wartości utrzymują się na podobnym poziomie.

OCHRONA ŚRODOWISKA PRZED AWARIAMI

Poważne awarie mogą powstawać w przypadku awarii i katastrof w obiektach przemysłowych zlokalizowanych na terenach miast powiatu oraz w wyniku wypadków kolejowych i drogowych z udziałem cystern i autocystern przewożących materiały niebezpieczne. Zdarzenia te charakteryzują się specyficznymi cechami takimi jak niepewność ich wystąpienia, złożoność przyczyn, różnorodność bezpośrednich skutków oraz indywidualnym, niepowtarzalnym przebiegiem.

NIEBEZPIECZNE SUBSTANCJE CHEMICZNE W ZAKŁADACH PRZEMYSŁOWYCH

WIOŚ w Białymstoku prowadzi rejestr i kontrole obiektów mogących spowodować poważne awarie w środowisku. W rejestrze znajduje się 5 zakładów zlokalizowanych na terenie powiatu, które możemy podzielić na 3 grupy: zakłady o dużym ryzyku powstania poważnej awarii przemysłowej, zakłady o zwiększonym ryzyku powstania poważnej awarii przemysłowej oraz inne zakłady mogące być źródłem poważnej awarii przemysłowej¹⁰.

Zakłady o dużym ryzyku powstania poważnej awarii przemysłowej:

- Operator Logistyczny Paliw Płynnych Sp. z o.o. w Płocku, ul. Otolińska 21, Baza Paliw Nr 15 w Narewce (magazynowane i przeładowywane substancje niebezpieczne to paliwa płynne oraz mieszaniny gazów propan-butan).
- Terminal gazu w Plancie (magazynowana i przeładowywana substancja niebezpieczna to mieszaniny gazów propan-butan). Według uzyskanych przez WIOŚ informacji instalacja użytkowana jest obecnie przez EKOIL Sp. z o.o. 15-423 Białystok, ul. Grochowa 2A, wcześniej instalacja eksploatowana była przez Terminal Integro Sp. z o.o. Planta (kontrola WIOŚ w EKOIL przewidziana w październiku br.);

¹⁰ Powyższy podział określa Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 9 kwietnia 2002 r. w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej; Dz.U. 58, poz. 535 z późn. zmianą.

- "KRYPTON" Sp. z o.o. ul. Wałowa 6, 08-110 Siedlce Oddział Zabłotczyzna 30 (magazynowana i przeładowywana substancja niebezpieczna to mieszaniny gazów propan-butan).

Zakłady o zwiększonym ryzyku powstania poważnej awarii przemysłowej:

- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. w Białymstoku 15-423 Białystok, ul. Grochowa 2a, Baza Magazynowa i Rozlewnia Gazu Płynnego w Hajnówce, ul. Białostocka 7 D (magazynowana i przeładowywana substancja niebezpieczna to mieszaniny gazów propan-butan).

Inne zakłady mogące być źródłem poważnej awarii przemysłowej:

- „GRYFSKAND” Sp. z o.o. w Gryfinie Oddział w Hajnówce Zakład Produkcji Węgla Aktywnych w Hajnówce (magazynowana substancja niebezpieczna to mieszaniny gazów propan-butan).

Wymienione powyżej zakłady o dużym ryzyku powstania poważnej awarii przemysłowej (ZDR) opracowały, wymagane przepisami, dokumentacje dotyczące ich bezpieczeństwa: Programy zapobiegania awariom, Raporty o bezpieczeństwie, Wewnętrzne plany operacyjno-ratownicze. Wszystkie ZDR z terenu Powiatu Hajnowskiego w rozpatrywanym okresie przeprowadziły aktualizacje posiadanych dokumentacji, raporty o bezpieczeństwie zostały zatwierdzone decyzjami przez Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej w Białymstoku. Zakłady poddawane są cyklicznie kontrolom WIOŚ w Białymstoku, zgodnie z ustawą o Inspekcji Ochrony Środowiska, co najmniej raz w roku.

Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. w Białymstoku Baza Magazynowa i Rozlewnia Gazu Płynnego w Hajnówce jest zakładem zaliczonym do grupy zakładów o zwiększonym ryzyku powstania poważnej awarii przemysłowej. Przedsiębiorstwo opracowało wymagany przepisami „Program zapobiegania poważnym awariom przemysłowym na terenie Zakładu gazu Bezprzewodowego w Hajnówce przy ul. Białostockiej 7D”. Zakład poddawany jest cyklicznie kontrolom WIOŚ w Białymstoku, zgodnie z ustawą o Inspekcji Ochrony Środowiska, co najmniej raz na dwa lata.

Poza zakładami ZDR i ZZR, zakładem który może być źródłem poważnej awarii przemysłowej na terenie powiatu hajnowskiego jest „GRYFSKAND” Sp. z o.o. w Gryfinie Oddział w Hajnówce Zakład Produkcji Węgla Aktywnych w Hajnówce wykorzystujący mieszaniny gazów propan-butan jako paliwo w posiadanych instalacjach technologicznych.

W wyniku kontroli w/w instalacji nie stwierdzono nieprawidłowości. Zalecenia wydane po poprzednich kontrolach WIOŚ zostały zrealizowane.

W rozpatrywanym okresie na terenie powyższych zakładów nie nastąpiły istotne zmiany w ruchu.

TRANSPORT

Poważne źródło zagrożenia na terenie powiatu, oceniane nawet na większe niż pochodzące od obiektów stacjonarnych, mogą stwarzać katastrofy kolejowe oraz wypadki drogowe środków transportu, przewożących materiały niebezpieczne. Szczególnie groźne są awarie w rejonach przepraw mostowych na tych trasach, grożą one bezpośrednim skażeniem wód płynących.

Na terenie powiatu hajnowskiego znajduje się kilkanaście stacji paliw. Eksploatacja ich może stworzyć lokalne zagrożenie dla środowiska np. możliwość awarii czy pożary.

Głównie jednak wypadki o znamionach poważnych awarii wynikają z transportu paliw płynnych do zaopatrzenia stacji paliw jak również gazu z istniejących baz przeładunkowo-magazynowych na teren kraju.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku uczestniczy w cyklicznie powtarzanych działaniach kontrolnych ukierunkowanych na kontrolę przewozów drogowych towarów niebezpiecznych, prowadzonych na obszarze województwa, na głównych drogach wylotowych z Białegostoku. Akcje organizowane są przez Komendę Wojewódzką Policji przy współpracy Państwowej Straży Pożarnej, Transportowego Dozoru Technicznego, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska oraz Straż Graniczną i Inspekcję Transportu Drogowego. Kontrolą objęto kołowe i kolejowe środki transportu materiałów

toksycznych i surowców chemicznych. Zakres kontroli obejmuje sprawdzenie stanu technicznego środków transportu, wymaganego wyposażenia i prawidłowości oznakowania oraz kompletności dokumentacji.

KONTROLE INTERWENCYJNE

W rozpatrywanym okresie na terenie powiatu, nie odnotowano poważnych awarii jak również zdarzeń o znamionach poważnych awarii, zarówno na terenie zakładów będących potencjalnymi sprawcami jak i w transporcie drogowym i kolejowym towarów niebezpiecznych.

Opracował:

Wydział Monitoringu Środowiska

NACZELNIK WYDZIAŁU
MONITORINGU ŚRODOWISKA

mgr inż. Grzegorz Bok

Akceptował

WOJEWÓDZKI INSPEKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
w Białymstoku

Grażyna Żółta-Pietkiewicz